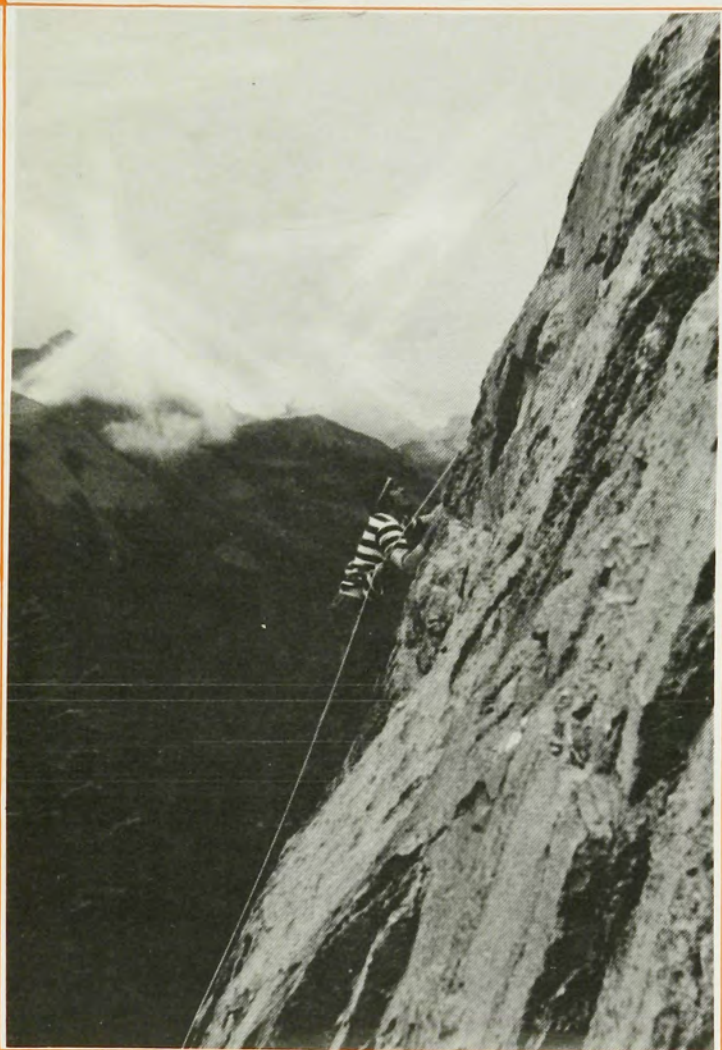

ЖОВТЕНЬ 1978 OCTOBER

ЮНАК

ПОВІДОМЛЕННЯ

Англомовні праці Українського Академічного Видавництва — найкращий подарунок для ваших приятелів. Закупіть книжки:

Дмитро Чижевський:

History of Ukrainian Literature: From the 11th to the End of the 19th Century. 1975. 696p. \$15.00

Данило Струк:

A Study of Vasyl' Stefanyk: The Pain at the Heart of Existence. 1973. 200p. \$8.50

Любомир Винар і Орест Субтельний:

The Diary of Erich Lassota von Steblau, 1594. 1975. 148p. \$9.00

Микола Куліш:

Sonata Pathetique. 1975. 120p. \$7.50

Пантелеймон Куліш:

The Black Council. 1973. 125p. \$7.50

Валерян Підмогильний:

A Little Touch of Drama. 1972. 191p. \$7.50

Юрій Луцький:

Modern Ukrainian Short Stories. (Parallel Ukrainian and English texts). 1973. 228p. \$8.50

Ігор Каменецький:

Nationalism and Human Rights. (consists of contributions by fourteen authors). 1977. 246p. \$15.00

ORDER FROM: **UKRAINIAN ACADEMIC PRESS**

(A Division of Libraries Unlimited, Inc.)

P.O. Box 263

Littleton, Colorado 80160

УВАГА! УВАГА!

Усіх тих, що надсилають до "Юнака", "Готуйсь" і "Пл. Шлях" будьякі інформації та світлини чи дописи, дуже просимо подати повне ім'я та прізвище особи, що до неї стосується дана інформація, курінну приналежність, місце замешкання, дату, коли дана подія заіснувала тощо. Світлини просимо завжди підписати на звороті чи іншим способом зазначити до кого і чого вона відноситься.

Посилаючи світлини для поміщення, вибирайте чорно-білі та ті з кольорових, які мають чіткі контрасти. Редакція

ПОМОЖІТЬ НАМ зробити "добре діло" і перешліть

дарункову передплату

для зразкових, але незаможних юнаків та юначок, особливо з європейських та південно-американських країн. Вони бажали б дістати та читати «Юнака», але самі не можуть собі його передплатити.

Адміністрація

ПЛАСТОВА КРЕДИТИВКА в Торонті

на корисних умовах

● дає ПОЗИКИ

та

● приймає ОЩАДНОСТІ.

● Пластова Кредитівка міститься у Пластовому Домі в Торонті.

● Урядові години:

вівторок і четвер 7-9 вечора,
субота 2-4 по пол.

Plast (Toronto) Credit Union Ltd.,
2199 Bloor St. West, Toronto 21, Ont.
Phone: 769-9998

Пластунні і Пластунки в Торонті!

СКЛАДАЙТЕ

СВОЇ ОЩАДНОСТІ

у Пластовій Кредитівці!

Від 1 січня 1978 р. річна передплата "Юнака" коштує: США і Канада — \$10.00; Австралія — рівновартість 10.00 амер. дол.; Австрія — 100 шилінгів; Аргентина — 3.00 ам. дол.; Німеччина — 15.00 нім. марок; Франція — 15.00 франц. франків; Італія — 2,000 лірів. Велика Британія — 2.00 фунти

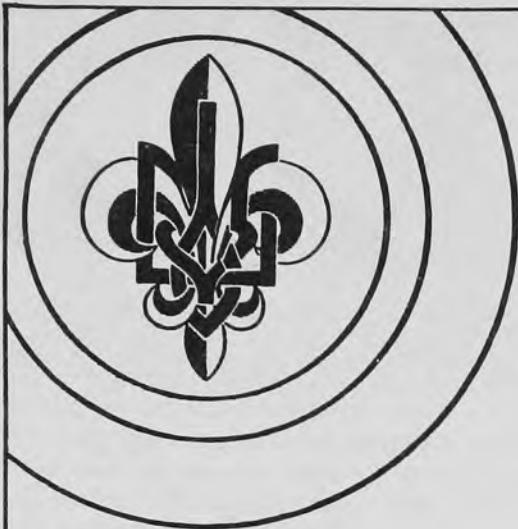
Ціна одного числа \$1.00.

YUNAK — a Ukrainian Monthly Magazine, published by PLAST, Ukrainian Youth Ass'n, 2150 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6S 1M8, Canada Tel.: (416) 769-7855

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ YUNAK MAGAZINE, 2150 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6S 4V7, Canada — Canada.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Mrs Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave, Babylon, N. Y. 11702, U.S.A.

Second class mail registration number 2185 ● Printed by Kiev Printers Ltd, 860 Richmond St. W., Toronto 3, Ont

"Юнак" — журнал пластового юнацтва.
Появляється щомісяця крім липня і серпня.
Видає Головна Пластова Булава.

Редагує колегія.
Головний редактор:
пл. сен. Ольга Кузьмович.

Члени редакційної колегії:
пл. юн. Андрій Винницький.
пл. сен. Тоня Горохович,
ст. пл. Олесь Кузишин
гетьм. вірл. Ксеня Одежинська,
пл. юн. Всеволод Онишневич
ст. пл. Юрій Павлічко,
пл. сен. Олександра Юзенів.

З М І С Т

- 2 Гутірка з юними друзями — Софія Русова —
її шлях в українську історію безсмертя Подруга
Гребля
- 3 "Острозька Біблія" А. Лотоцький
- 6 Жовтень — Місяць Книжки **
Мої найменші книжечки О. Кузьмович
- 7 Молоде перо: Чому це так??? Ксеня Зелин
- 8 Пам'яті юнацької виховниці
— сл. п. Оксани Генгало О. Вікул
- 10 Успіхи наших друзів: Ірча Пелех О. Кузьмович
Зенон Крамарчук Ю. Бойчук
- 11 9-ий конкурс дописів до "Юнака" О. К.
- 12 "Привіт, Україно, Тобі!" Є. Гойдиш
- 14 "Юнак" дякує за привітання з таборів **
- 16 Зберігаймо народні традиції і пластову єдність
Б. Лешньовський, Я. Мицно
- Пригоди пластунів під час п'ятдесятиліття Пласту
Пан Тофель і Подруга
- 17 Із пластових зайнять: Це не завчасно... **
- 18 Приготовляємо прикраси на ялинку,
А хто проведе цього року "Листопадовий марш" **
- 19 Співаємо... Будь, Україно (пісня) **
- 20 Спорт (висліди XVII-их Атл. першостей УСЦАН
у 1977) **
- 24-27 Урядові оголошення
- 28 Список датків на пресфонд, Замість квітів на могили

● **На обкладинці:** Пластун-альпініст спинається на
верх гори під час МПЗустрічі — 1978 у Скелястих Горах.
Фото — ст. пл. Олесь Соханівський.

● Усі редакційні матеріали слід слати
на адресу головного редактора.

● Редакція застерігає право виправляти
мову, як теж скорочувати й виправляти
одержані матеріали згідно з пластовою
термінологією, пластовими виховними
напрямами та вимогами
юнацького віку читачів.

ЮНАК

ЖОВТЕНЬ 1978 Ч. 10 (181) РІК XVI

Інтернаціональне стандартно-серійне число,
0044-1384

ГУТІРКА З ЮНИМИ ДРУЗЬЯМИ

СОФІЯ РУСОВА — ЇЇ ШЛЯХ В УКРАЇНСЬКУ ІСТОРІЮ БЕЗСМЕРТЯ

Душа дітей, їх задоволення — от що
чарувало мене. У педагогіці я шунала по-
стійно чогось мистецького, творчого.....

Софія Русова "Мої спогади"

Дорогі Юні Подрузи і Друзі!

— Я знайшов "Мої спогади" Софії Русової!
— влетів з книжкою в руках врадуваний Ро-
ман. Ми довго розшукували цю книжку.

Порозмовлявши про МПЗ-78, ми почали
ділитися враженнями з цих прочитаних спо-
минів.

— Мене найбільше "взяла" за серце відда-
ність Русової Україні, — почав Роман. — Її ж
предки по лінії батька — шведи, мати з роду
французького, батьки — вже росіяни. Що при-
вело її — нащадка цих родин — до України?
Тоді в нас була "темна ніч" з кріпацтвом, "ука-
зами" про заборону мови, переслідування на-
ціонально свідомої інтелігенції, тоді ширився
марксизм, комунізм. Як же це сталося, що во-
на відразу увійшла в осередок українського
життя, стала його рушійною силою. Що в най-
більшій мірі привело її до нашого народу?

— Думаю, що багато різного на це скла-
лося, — почала я аналізувати сповідь авторки
про це у споминах. — Виростала, хоч у ро-
сійській атмосфері, але в родині високої куль-
тури, де плекались релігія, мистецтво, наука.
Розповідає авторка, як вона любила грати на
фортепіяні, захоплювалася грою Антона Рубін-
штайна і те, як під впливом старшого брата
Олександра, який привозив з Європи нові то-
ді ідеї рівноправності жінок, самотужки по-
чала готуватись до університетського правни-
чого диплому.

— О так! Я пригадую! — не витримав Ро-
ман. — Вона так цікаво про це написала. Вста-
вала раненько й вивчала правничі науки. Зга-
дує, що не дала ради тільки з поліцейським
правом. Тоді почала захоплюватись творами
Руссо, Вольтера, Гете, Шіллера, Байрона (книж-
ки брала з великої дядькової бібліотеки). Ве-
лику роль відіграло в цьому й товариство, в
якому молода Софія перебувала. Це були такі
родини, як Старицькі, Лисенки, Перехіни (по-
ларували 90 тисяч корон на таємний україн-
ський університет у Львові), Чубинські, Дра-

Софія Русова

гоманові, Косачі, Житецькі, Вовки, Кістяків-
ські та багато інших творців українського на-
ціонального відродження. Згадати б одного Чу-
бинського — цього велетня української етно-
графії, який склав сім томів праць з творчості
народу, чи Старицького, що віддав свої сили й
масток, щоб збагатити українську культуру
вкладом у літературу й театр. Ці спомини —
це історія життя не тільки багатой індивідуаль-
ності Русової, але й всього нашого народу у
війнятковому часі.

— А яке багатство духовості її віддзерка-
лене хоч би в тому, як вона виходила з труд-
них ситуацій свого життя, — продовжувала я,
підкреслюючи особливості характеру цієї жін-
ки. — Осиротівши в 14 років життя після смер-
ті батька (своєї матері вона не пам'ятала!) ось
як описує свій психічний стан: "Треба було
починати нове життя, знайти йому завдання,
чимось наповнити ту порожнечу, що постала
після нашої великої втрати... як жити, щоб був
зміст у житті, і духовий, і громадський. Вирі-
шили відкрити школу: вона може зіграти осиротілу душу, бо нема нічого лагіднішого, як
діти". І тому, переїхавши до Києва, доньки Ган-
ни і Федора Лінфордів закладають перший ди-
тячий садок для українських дітей у Києві. Со-
фія тоді вже мала диплом учительки (а їй було
16 років), але не було його у старшої сестри
Мані. Сестри поїхали до Петербургу, накупили
фахової літератури, Маня самотужки підготу-
валася і склала успішно іспит з педагогічних
наук, маючи вже 26 років. І так почалося твор-
че життя Софії і Марії Ліндфорсів на добро
нашого народу.

— А ще треба додати, — відізався Роман,
— що на їх плечі тоді впав ще обов'язок ви-
ховувати двоє братових 4 і 6-річних дітей,
твору маму яких довелося їм доглядати у сво-
їй хаті перед смертю. Вона померла від сухіт.

— Тягарів у житті Русової було так ба-
гато, що могла їх нести тільки сильна, непе-
ресічно сильно духом людина, — ствердили
ми, змуснені перервати нашу розмову. Нашими
розважаннями про дальше її життя поділимось
з Вами, Друзі, у черговому "Юнаку". С к о б і!

Подруга Гребля

„ОСТРОЗЬКА БІБЛІЯ”

(Із збірки “Євшан Зілля”, Бібліотека юного читача,
випуск ч. 10)

Колись люди не знали письма, а коли придумали письмо, то почали писати книжки. А хто хотів мати другу таку саму книжку, мусів її переписати. Була це довга й нелегка праця. Писаних книжок було мало й вони були дуже дорогі. Але рівно п'ятсот років тому сталася велика подія: німець Йоган Гутенберг винайшов спосіб, як друкувати книжки, і в його друкарні появилася перша друкована Біблія. З того часу почали появлятися книжки в багатьох примірниках.

На Україні в княжих часах писали книжки вчені монахи в монастирях. У монастирі Печерська Лавра в Києві монах літописець Нестор написав першу історію України, що її називаємо “Літопис Нестора”. Було це 780 років тому.

На Україні було багато писаних книжок, — були й багаті княжі бібліотеки. Коли ж Гутенберг винайшов друк, то на Україні постали численні друкарні, — в Києві, у Львові і в інших містах. Вони друкували передусім Святе Письмо і всякі церковні книги. Сьогодні містимо оповідання про те, як і на Україні, в місті Острозі, видруковано Біблію.

В Острозі новина:

— Чули ви? — каже один одному. — Іван Федорович — управитель дерманського монастиря — привіз друкарню, і незабаром почнеться праця.

— Не тільки чув, — відповів один з гурту, — а й бачив друкарню. Мій Петрусь учить на складача вже кілька місяців, то я заходив до нього та й побачив те все. Цікава це видумка, така друкарня. Здається, зовсім простий станок з пресою та буквами, але треба було голови, щоб придумати те все.

— Як же ж друкують книжки? — допитувалися люди, що зібралися навколо, довідавшись про цікаву новину.

— Кажу ж, що нічого надзвичайного в тому немає. От є така скринька з перегородками наверху, а в кожній перегородці інша буква, а тих букв багато. Я дивився, як мій Петрусь це робить. Він мав перед собою письмо, дивився в те письмо і брав з перегородок потрібні букви та складав їх рядками. А як уже наскладав цілу сторінку, тоді зв'язував їх шнурком, намазував фарбою і відбивав щіткою на папір.

— Щіткою? А я чув, що пресою!?

— Постривайте! Щіткою відбивають тільки для того, щоб можна справити те, що складач погано склав. А потім, як уже все справлене, іде воно під пресу. Букви намащують фарбою й накладають на те папір і тиснуть

Остріг — старе місто на Волині. Замок, собор і укріплення, що збудував князь Константин Острозький.

зверху пресою. Так і надрукована сторінка.

— Це справді мудра вигадка. Не дурний був той, що придумав таке.

— Придумав це, — завважив чорнявий спудей острозької академії, — німець. Називався він Йоган Гутенберг.

— Мудрий мусів бути чолов'яга, — заявив писар острозького магістрату, пан Онишко Ничипорук.

— Авжеж, — притакнув спудей, — що мудрий.

Так розмовляли люди, зацікавлені новиною. Багато з них уже бачило друковані книжки, але самої друкарні їм ще не доводилося бачити.

А в друкарні був справжній рух. Почався друк повної Біблії. Вже відколи Іван Федорович став управителем дерманського монастиря, він підготовляв усе необхідне для надрукування цієї великої книжки.

У 1577 р. він прибув до Острогу, на Волині, а тому, що острозькі вчені ще не підготували до друку всього Святого Письма, то князь Василь Костянтинович Острозький зробив його управителем дібр недалекого дерманського монастиря. За той час дерманські ченці — малярі й різьбярі — приготували йому для книжки мініатюри, ініціали, заставки і кінцівки, а він сам придбав черенки й раз за разом приїздив з Дерманя в Остріг, щоб улаштувати все потрібне для друкарні.

Чим ближче підходив день, коли повинно було початися друкування, тим більше гарячився Федорович. Та ось одного дня ректор академії, Герасим Смотрицький, заявив князеві:

Герб кн. К. К. Острозького

— Вже можна починати друк. Ми вже виправили більше половини тексту Святого Письма.

Князь дуже зрадів, довідавшись про таку новину:

— То дуже добре! Завтра запрошує вас усіх на обраду, прийде і пан Федорович.

І на другий день зійшлися вчені, прийшов з князем Василем Костянтиновичем і друкар Іван Федорович.

— Починаємо святе діло, — сказав Герасим Смотрицький. — Треба нам з Богом почати. Заспіваето спершу "Царю небесний".

І на його знак хор спудеїв острозької академії, а з ним і всі присутні, відспівали молитву.

Після молитви перший промовив князь Острозький. Він сказав:

— Сповняється моя найдавніша мрія. Бачив я занепад у Церкві нашій, а однією з причин цього занепаду була недостача потрібних книжок, а перш за все — повної Біблії. І я вирішив подбати про те, щоб її надрукувати. Знаєте, вчені отці, з якими труднощами роздобував я тексти Святого Письма всюди, де тільки була можливість. І вдалося немало їх дістати. А ваша заслуга, вчені мужі, що ви приготували їх пильною працею до друку. Тепер вам, пане Федорович, робота.

А Федорович поклонився на ті слова та й каже:

— Терпляче три роки чекав я цієї хвилини і з Божою ласкою дочекався.

Далі пішла жвавіша розмова, а потім на прохання присутніх Федорович розповів про початки своєї друкарні.

— Разом із Петром Мстиславцем заклали ми були друкарню в Москві, — почав він свою цікаву розповідь. — Та темний московський нарід напав на нашу друкарню, зруйнував її,

Вихідний арнуш з Острозької Біблії 1581 року.

гадаючи, що друкарня — це чортяча вигадка. Ледве життя вдалося нам врятувати, втікаючи від дикої юрби. Добралися з Божою допомогою до Литви. Там гетьман, пан Ходкевич, прийняв нас дуже ласкаво, наділив нас усім, чим треба, і ми знову в Заблуківі заклали свою друкарню. Почали і там ширити друкарську справу. Видрукували там учительне Євангеліє. Згодом подався я до Львова. Там кинувся я шукати багатих українців та греків, щоб допомогли мені і там закласти друкарню. А оце тепер я тут, в Острозі.

— У мене буде вам, пане Федорович, праці на довгі роки. Ця праця буде на мої кошти, — сказав йому князь Острозький.

— О так, — мовив Федорович. — Праці буде не мало, — саме друкування Біблії займе не менше, як два роки.

— А чи вже готова друкарня почати працю? — запитав Герасим Смотрицький.

— Хоч і завтра можу починати! — відповів Федорович.

— То таки завтра й починайте! — мовив Смотрицький. — Ось вам рукопис на початок. Перевірку складу буду робити я з товаришами академічними.

Почалася праця. Пильно і щиро взявся за діло Іван Федорович. Князь Острозький не жалів коштів на видатки за друк. Зупиняло працю тільки те, що князь діставав усе більше текстів Святого Письма і передавав упорядникам, професорам академії.

— Перевіряйте, порівнюйте, щоб нам ніхто не закинув, що ми надрукували Святе Письмо

з помилками.

І вчені острозької академії перевіряли і на основі того часто змінювали вже складений текст.

Та все таки робота посувалася вперед. І чим більше аркушів було видрукувано, чим ближче наближалася праця до кінця, тим більше раділи й міцніли духом і меценат друкарні — князь Василь Костянтинович Острозький, і впорядники — вчені дидакаси академії та скромний друкар Іван Федорович.

І ось нарешті настав день, коли Федорович надрукував останній аркуш. Глибоко зворушений, він брав рукопис до друку, глибоко зворушений передав він його на перегляд ученим, коли складачі склали вже текст. Це був день великої радості.

На радощах князь Острозький сказав:

— Всіх вас, що брали участь у тому святому ділі, запрошую на вечір на невелике прийняття. Це буде немов би наше родинне свято.

І зібралися в князя всі члени учительського збору академії та хор спудеїв; запросив князь і Федоровича та всіх його помічників.

Перший говорив Герасим Смотрицький.

— Світлий і ласкавий князю! — сказав він. — Добродію великий, меценате щедрый! Сьогоднішній день не буденний. Назавжди запам'ятаємо собі цей вівторок, 12 липня 1580 року. Довершили ми в цей день велике діло, що пройде через усі сторіччя... Оця Біблія говоритиме поколінням про великого мецената князя Василя Костянтиновича Острозького. Та чи тільки вона? Говоритиме й острозька школа, академія наша! Говоритимуть церкви Божі, фундовані й щедро обдаровувані тобою, князю.

Потім хор спудеїв проспівав: "Сеї день его же сотвори Господь", а після співу спудеїв з останнього року філософії виголосив вірші на честь князя Острозького, що їх склав Герасим Смотрицький.

Виступало й говорило ще багато, а на кінці коротке слово сказав Іван Федорович. Він говорив про те, яке вельми важливе друкарство для Христової Церкви та для ширення віри й освіти в народі.

— Книга — це могутня зброя, а Біблія, Письмо Святе — це основа віри, це твердиня, що дає вірним змогу захищати віру святу від усіх ворогів Церкви. І саме в тому, що князь Острозький дав змогу видрукувати повну Біблію, заслуга над заслугами його, щедрого мецената й опікуна Церкви Христової, — сказав Федорович.

Усім бесідникам відповідав наостанку князь Острозький.

— Тут не моя заслуга, а ваша, усіх вас, тих, що трудилися над виправленням тексту Біблії. Тих, що під керівництвом мистця друкарської штуки, пана Федоровича, не жаліли ні трudu, ні старань, щоб наше видання повного Святого Письма вийшло якнайкраще, якнайточніше. Те, що я зробив, — був мій обов'язок. Це моя невелика заслуга для слави Божої. Тепер уже й Церква й наука наша не будуть без духовної зброї.

Пізно вночі закінчився прийом у князя Острозького, переплітаний трапезами та співами.

Антін Лотоцький

Пояснення. Меценат — людина, що жертвує великі гроші на науку й мистецтво. Спудей — студент. Академія — найвища школа — університет. Мініатюри — маленькі рисунки. Ініціали — початкові букви, гарно намальовані. Ректор — голова академії університету. Трапеза — гостина.

АРКА ЗАХІД

це не лише модерна українська книгарня і крамниця гарних подарунків, але також справжній осередок обслуги українців

Торонта й околиць.

- книжки, часописи і журнали;
- грамофонні пластинки, радіоприймачі, друкарські машинки;
- різьба, кераміка, картини, кришталі, порцеляна, полотна і нитки "ДМС" до вишивання, вишивки, жіночі хустини;
- великий вибір гарних дарунків на різні okazji;
- висилка пакунків в Україну.

ARKA WEST
2282 Bloor St. West
Toronto, Ont.
M6S 1N9, Canada
Telephone: 762-8751

- Продаємо "МІЙ ПЕРШИЙ СЛОВНИК", ціна \$6.00 з додатком коштів пересилки.
- БУКВАР МАРІЇ ДЕЙКО, ціна \$4.00 і кошти пересилки.

Жовтень — Місяць Книжки

Цього року, коли відзначаємо 60-річчя Української Державности, стараємося в кожному числі "Юнака" подавати якийсь цікавий та доцільний у житті й праці юнацтва матеріял, зв'язаний з цими роковинами.

Жовтень звичайно знаємо як місяць книжки, тому в ньому більше ніж колинебудь ми повинні цікавитися книжками та їх читати. В цьому числі "Юнака" знайдете не одне цікаве про книжки, а тут хочемо подати Вам також список українських книжок, які зв'язані з роковинами проголошення Української Державности або в яких можете знайти матеріяли до цього.

Повісті, романи, оповідання

1. Олесь Бабій: "Перші стежі" (повість)
" Олена Степанівна" (п'єса)
2. Федір Дутко: "Дівчата очайдушних днів"
(оповідання)
" Чорторий" (трилогія з 1-ої світової війни)
3. Юрій Горліс-Горський: "Холодний яр"
4. Людмила Коваленко: "Прорість" (повість)
5. Микола Куліш: "Патетична соната" (драма)
6. Роман Купчинський: "Курилася доріженька" (трилогія з життя УСС-ів)
7. Ярослава Острук: "Оля"
8. Василь Стефаник: "Сини", "Марія" та інші оповідання
9. В. Яновський: "Чотири шаблі" (повість)
10. Ю. Шкрумеляк: "Чота крилатих" (фантастична повість, зв'язана з вільною боротьбою.
"Поїзд мерців".
11. Борис Антоненко-Давидович: "Смерть", Українська Видавнича Спілка, Лондон, 1954.

Спомини

1. Олекса Кузьма: "Листопадові дні"
2. Степан Ріпецький: "Українські Січові Стрільці"
3. Т. Михайлівська-Цимбал: "З військового гнізда"
4. Софія Русова: "Мої спомини" Львів, 1937.
5. Марія Лівницька: "На грані двох епох", Н. Й. 1972.

Поезія

1. Юрій Клен: "Попіл імперій"

2. Роман Купчинський: "Скоропад" (віршована весела поема)
3. Павло Тичина: "Золотий гомін"
4. Олександр Олесь: "Живи, Україно!", "Яка краса: Відродження Країни!", "Вона живе!", "Юнацька пісня".

Збірники і матеріяли для використання

1. "Матеріяли до 50-річчя відновлення Української Державности" 1967 р. — видання Головної Пластової Булави
2. "Матеріяли до 60-річчя відновлення Української Державности" 1978 р. — видання Крайової Пластової Старшини у США (передрук матеріялів ГПБ з доповненнями)
3. "Золоті Роковини" — календар УНС на 1967 рік.
4. "Львів" — Літературно-мистецький збірник
5. "Українські Січові Стрільці" 1914-1920 р.
6. "За волю України" — історичний збірник УСС, виданий 1967 р.
7. Українська Енциклопедія, т. 2, VI, розділ ч. 9: Відновлення Української Держави
8. Українська Енциклопедія англійською мовою

Пісні

1. "В дорогу" — пластовий співаник 1949 р.
2. "У мандри" — збірник українських пісень пластової молоді — видання КПС в Австралії 1970 р.
3. "Ми йдемо в бій" — повний збірник стрілецьких пісень Р. Купчинського.

МОЇ НАЙМЕНШІ КНИЖЕЧКИ

У моїй бібліотеці, поруч грубесних та величезних томів Української Енциклопедії англійською мовою і Словника української мови, на окремій полиці рядочком стоять маленькі книжечки поезій, пісень, золотих думок. Між ними обидва пластові співаники, книжечка "Цікавої бувальщини" і "Народня мудрість". А далі приходить на чергу "Наймичка" Т. Шевченка — величиною 2½ інча на 3½ інча (або 6½ сантиметра на 8 сантиметрів) — видання Києва 1976 року, і "Малий Кобзар", виданий у США 1964 р. розміру 2 на 2½ інча (5 на 6 сантиметрів) на золотому шнурочку.

Цього року до моєї збірки прийшла ще одна книжечка, якої, однак, навіть не можу поставити поруч "Малого Кобзаря". Її одержала я як подарунок від приятелів з Німеччини, і це справді найменша книжечка на світі, видана у славному музеї Гутенберга в Німеччині. Розміри цієї книжечки 3/16 інча на 3/16

А ось на знімку "моя" книжечка, а для порівняння поруч неї один німецький "цент", об'єм якого 1½ сантиметра.

інча, або 3,5 на 3,5 міліметра. Книжечка зберігається у прозорій коробочці середина якої

є побільшаючим склом. Оправлена вона ручно в чорну шкіру і прикрашена золотим хрестом та обміткою. Її зміст — це "Отче наш" сімома мовами, а саме: англійською, французькою, німецькою, ще раз англійською, але американської обрібки, еспанською, голландською і шведською. Кожна сторінка цього молитовника роблена ручно, так як давніше складали книжки, а не фотографічним способом.

Мушу признатися, що навіть з побільшаючим склом і окулярами на носі мені майже неможливе відчитати текст "Отчешашу" — але я дуже радію зі свого справді книжкового "скарбу" та добре стережу цієї найменшої книжечки-ліліпута, щоб не загубився десь між книжками-Гуліверами.

О. Кузьмович

ЧОМУ ЦЕ ТАК???

Минулого місяця в університеті, де моя сестра студіює, Український клуб улаштував виставку графіки українських мистців. Виставка була дуже гарна й цікава. Мені особливо подобалася та частина, де були картини мистців дисидентів з України. Було дуже цікаво порівняти картини українських мистців з США й мистців дисидентів на Україні. Більшість творів дисидентів була сумна й пригноблива. Вони показували людей з довгими, сумними лицами, розвалені будинки і в'язниці. А тутешні мистці малювали квіти, звірята та веселих людей. Але найцікавіше з цілої виставки було читати те, що люди написали в книзі відвідувачів. Тому, що більшість з них були чужинці, декілька завваг переказано на українську мову:

- Чудове!
- Фантастичне!
- Дуже подобалося мені. Повинно бути більше таких виставок!
- Цього року я відвідала Україну, тому ця виставка для мене ще цікавіша.
- Виставка дуже гарна, особливо картини українських дисидентів дуже зворушливі.
- Мене дуже зворушила краса та ніжність цих дереворитів. Краса цих картин віддзерка-

лює тих людей, які віднайшли таку велич і простоту в такій жорстокій історії народу.

— Моя родина по маминому боці українського походження, і хоч я вихована в американським дусі, мамина родина завжди старалася, щоб я ніколи не забула, звідки вона походить. Я горда, що ці мистці хоч тільки своїм українством є моєю "родиною".

З цих коментарів мене найбільше зацікавив останній. Мене дуже здивувало, що та дівчина, що тільки її далека родина по мамі українського походження, признається публічно до українства і горда з того. Таким людям у більшості тяжко вивчити українську мову чи належати до українських організацій, але вони це роблять, бо самі цього хочуть. Якось у нас так буває, що діти такі як я, першого покоління, часто не хочуть признатися до українства та соромляться свого походження, мови, звичаїв...

Чому це так???

Пл. уч. Ксеня Зелік
18-ий Кур. УПЮ Нью-Йорк
(допис нагороджений 1-им місцем в групі між 11-14 років на конкурсі Станиці Нью-Йорк).

Пам'яті юнацької виховниці — сл. п. Оксани Генгало

Від Реданції: У цьому році відійшла на Вічну Ватру широко відома пластова виховниця, комендантка таборів юначок, кошова і станична у Пластовій Станиці Філядельфія — пл. сен. Оксана Генгало. Либонь, немає багато серед нас таких, що мали щастя знати сл. п. Оксану Генгало або бути в одному з її таборів, але зате скільки їх серед матерей наших молодих читачів або серед сьогоднішніх юнацьких виховниць.

Пл. сен. Оксана Генгало була великою прихильницею нашого журналу, а за її поміччю відбувалися давніше у Філядельфії літературні конкурси молоді. Тому, замість окремої згадки про Неї, містимо на сторінках "Юнака" спомин одної з її юначок.

Оксана Вікул

ЩОДЕННИК

Пам'яті Сестри Оксани Голубінки-Генгало, однієї з моїх пластових виховниць та інструкторок українських народніх танків у Празі, у день її похорону 4 березня 1978 року — присвячую.

Я обіцяла написати звіт із свого перебування у пластовому таборі й передати його сестрі Оксані Голубінці, секретарці куреня старших пластунів імені полковника Івана Богуна в Празі. Слово "звіт" наводить страх. Я не один звіт чи протокол вислухала на сходинах куреня, але як такий документ писати — по цей день не знаю! Мені здавалося, що така надзвичайна подія в моєму житті, як перший мій пластовий табір, вимагає дуже надзвичайного звіту. А ще, не дай Господи, якщо треба буде його прочитати на сходинах!? Ні, я аж ніяк не здібна щось таке написати!

Не прийшло мені тоді на думку, що можна просто переписати все, що я нотувала у своєму щоденнику під час таборування, та доповнити дещо з листів додому. Щоденник мій, який я зарання приготувала й спеціально вишила обгортку для нього, — бо це ж не звичайний собі щоденник, а з пластового табору! — залишився в Празі і напевне закінчив своє існування десь на смітнику. Сьогодні роблю спробу відновити його і знов повернутися до днів молодости, з яких життя у таборах лишилося найбільше соняшним спогадом.

Солочин, 1 липня 1935

Ми виїхали з Праги попереднього вечора — Роня, Вітя, Віра і я. Під ранок проїздимо через Татри. Я трохи розчарована, бо уявляла чомусь гори в сонці, всюди зелень, квіти, а тут — сіро, похмуро, дрібний дощ іде з хмар, що частково закривають шпиль гір...

Минаємо Мукачів з історичним замком і коло четвертої години приїздимо нарешті до Сваляви. Коло станції стоїть "таксі" — авто такої музейної дати, що тяжко вгадати, якого року воно появилось на світ. Пов'язане воно дротами, шнурками, залізними латками, але тримається купи і їде. Нас п'ять осіб, крім шофера та об'ємистого кошика, в якому ворухиться і зрезигнованим голосом протестує щось живе. Їдемо в зелені гори. Дорога не проста: тут переходять вівці, отож треба стати і почекаати, а там далі корова загородила дорогу...

2 липня

Перша ніч у шатрі на землі, а сьогодні хлопці будуть нам помагати будувати дерев'яні підстави до шатер з ліжками. Табір займає велику площу під горою в закруті гірської річки: з одного кінця другий ледве видно...

Цього року відбувається перша лісова школа Карпатського Пласту. До лісової школи приймають в 16 років, отож виникає питання, що робити зі мною, дівчиною аж з Праги, якій цього місяця має сповнитися лише 14 років? Мене приділяють на кухню. Нас п'ятеро: Брат Воробець з дуже відповідним прізвиськом, бо завжди кудись "відлітає", і ми його бачимо тільки в час сніданку, обіду та вечері; Брат Кум-Чугура, який "кумує" десь поза кухнею; ще двох студентів з Брна — Брат Вернигора-Лобай і Брат Починок; ну і я, що ще не маю пластового імені, хоч швидко придбаю. Вітя і я вчимося в англійській школі, а тому нас ментально називають Англія (мене) і Ірландія (Вітя) — це з огляду на наші взаємовідносини!

3 липня

Сьогодні після сніданку Брат Кудияр-Бажанський, який займається постачанням харчів для табору, каже, що треба зробити на обід гуляш... Беремося до діла, а під час роботи ділимося із студентами з Брна куховарським знанням, бо виявляється, що ніхто з нас, включно з Братом Кудияром, не вміє "по всіх правилах" варити! В таборі понад сто пластунів: лиш начистити картоплі чи як тут кажуть бульби — досить роботи...

6 липня

Сьогодні на обід робимо котлети з січеного м'яса, чи як їх тут називають — шницлі. Це одна з небагатьох речей по кухонній лінії, що я вмію робити. Взятася за роботу з запалом,

а студенти з Брна помагають.

Після обіду мене викликають до їдальні. Я похолола: що ж я зле зробила? Іду непевним кроком, і душа в п'ятах. А тут усі встають і хтось з проводу виголошує: "Тричі браво Сестрі Англії за шницлі!..."

7 липня

День Св. Івана — Івана Купала. По обіді збираємо квіти і плетемо віночки та співаємо:
"Гей на Івана, гей на Купала
Красна дівчина зілля копала.
Зілля копала, віночок плела,
До миленького по воді пускала..."

Увечорі хлопці запалили ватри на купі каміння серед річки. Полум'я відбивається у бистрій гірській воді, а на кожному віночку — свічечка. Я ще милого не маю. Пускаю на воду свої віночки і думаю, чи знайду його на цій землі? Віночки пливуть, кожний в іншому напрямку: не судилося мені жити тут. А земля ж ця, хоч офіційно й називається Підкарпатська Русь, але вона — частина України, єдина частина, яку я знаю. Тут усі говорять по-українськи. І не лиш на селах, в Голубинному чи Солочині, куди ходимо в неділю до церкви, а і в Сваляві, де навіть у крамницях говорять по-нашому!

10 липня

Лісова школа закінчилась великою ватрою. Одна з точок програми — танок "Гонимітер", який я перший раз бачу. Усі кажуть дівчині танцюристки, що вона гарно виконала, легко рухається. Я в душі зітхнула: чи я колись хоч у малій мірі зумію так танцювати?

Під кінець програми на загальне бажання співає Брат Михайло Сорока пісню про павутиння. Його гарний баритон лине серед тиші, а шум річки йому акомпаніює...

11 липня

Почався відпочинковий табір і підготовка до першого пластового іспиту. Я вже не досліджую терену поза табором і не сиджу з нотатником у дереві на краєчку табору над річкою, звідки все видно, а мене ніхто не бачить... Ходимо на прогулянки всі разом...

До таборової традиції належить нічна прогулянка в гори. Увечорі після ватри виходимо з табору. Темно і треба світити кишеньковими ліхтариками, аж поки не зійде місяць. А місяць тут величезний, ясний і здається так близько до нас!

12 липня

Робимо тотем, і я з захопленням малюю. На тотемі повішені кусники березової кори і на них малюнки, що зображають пластові іме-

на кожної з нас. З камінчиків укладаємо пластову лілею навколо тотему.

Раз на чотири дні — наша нічна стійка. Я дуже горда, бо мені з товаришкою по шатрі доручили найтяжчу — від 11-ї до 1-ї години ночі. Моя товаришка, говірлива і певна себе вдень, вночі не хоче вийти з шатра, плаче і каже: "Я боюся". Я заспокоюю її, а в душі обурена: така честь, нам довіряють увесь табір на дві години, в наших руках оборона на випадок небезпеки (!?), а вона плаче! Не хоче йти зі мною обходити весь табір, не хоче й сама лишатися при ватрі, що тліє помаленьку цілу ніч...

15 липня

Цієї ночі традиційний нічний алярм. Хлопці кожного року стараються під час алярму викрасти прапор з дівочого табору. Крик, хаос, свистки, всі кудись біжать і всі дуже задоволені! Надзвичайна нагода проявити ініціативу і позбутися зайвої енергії. Зрештою появляється комендант, всі заспокоїлись і пішли спати.

25 липня

День Св. Анни — іменини нашої начальниці, пані Анни Устіянович, яка одночасно є начальницею всього дівочого скавтингу Підкарпатської Русі, що складається з окремих української, російської, мадярської і жидівської організацій. Ще напередодні назбирали квітів і сховали при березі річки. Вранці встали перед п'ятою годиною і удекорували шатро начальниці. О шостій годині трубка всіх будить. Пані начальниця виходить із шатра і... починає голосно плакати! "Це від зворушення", — каже, а я стою приголомшена. Ми з радістю збирали квіти, хотіли їй приємність зробити, а тут — сльози! Мені безконечно хотілося плакати пару місяців тому, коли помер мій батько, і тоді всі заспокоювали і казали: "Не плач, треба триматися". А тут...

28 липня

День св. Володимира — іменини коменданта табору, професора Бірчака. Його також усі вітаємо вранці. Його шатро теж удекороване: вудкою з маленькою рибкою, бо він факхівець риболовлі. Уміє руками ловити пстругів під камінням нашої річки, а гайник (лісничий) робить вигляд, що того не бачить: з респекту до професора, хоч до рибного сезону ще далеко.

30 липня

Кінець табору. Здали перший іспит, охристили нас пластовими іменами, догоріла остання цього року ватра. Їдемо додому із споминами про ясні зорі і тихі води Карпат та надією повернутися сюди на другий рік.

ІРКА ПЕЛЕХ

Ірку Пелех знаємо ще з часів її юнакування, коли вона була членом гуртка "Чорнобривки" 44-го Куреня ім. Оксани Джиджори в Ньюарку. Наша дружба заціснилася на "Школі Булавних", коли Ірка пильно і незвичайно совісно допомагала у

виданні таборової газетки.

Хоч від того часу проминуло вже п'ять років, ми не втратили зв'язку. При нагоді свят і подій я знаходила завжди у моїй поштової скриньці карточки з так добре знаним мені рівним письмом Ірки, з теплим і сердечним змістом.

Ірка в тому часі йшла швидкими кроками вперед у своєму найближчому поза пластуванням зацікавленні — музиці. Закінчивши з відзначенням студії фортепіану у проф. Г. Клим в Українському Музичному Інституті в Ньюарку, вона перейшла на дальшу науку музики до Темпел університету в Філядельфії. Важкі вимоги студій, родинні турботи не дали їй можливості в тих 4-ох роках (як сама писала мені) працювати далі в Пласті чи в українській громаді. Але я не один раз зустрічала її прізвище як піяністки у програмах українських концертів, академій з приводу національних роковин чи при інших нагодах. Отож Ірка, як лише могла, ніколи не відмовлялася від співпраці — допомоги чи участі.

Цього року Ірка закінчила студії фортепіану з найкращим вислідом, т. зв. "magna cum laude". Її самостійний концерт для завершення цього мав дуже прихильну критику американців та відкрив шлях до магістерських студій і концертів. Але поруч з цим Ірка бажає "виховувати українську молодь музикою" в Українському Музичному Інституті, як і вона сама виховулася в ньому, та віддавати свій музичний талант на службу українській громаді.

Як добре та радісно бачити у нашої молоді подруги таку наскрізь громадську настанову!

Сьогодні, коли звичайно кожний думає лише про себе, про своє вдоволення чи кар'єру — Ірка Пелех скромно приймає свої особисті успіхи, а роздумує, що вона може дати укра-

їнській спільноті. Значить, роки пластування, вишкіл у "Школі Булавних", наші гутірки приватрі залишили Ірці те, що справді суттєве — пластовий підхід до життя, опертий на трьох Головних Обов'язках.

Тому сьогодні хочемо поділитися з нашими молодими читачами не лише осягами Ірки, але і її поглядами на завдання в житті.

Ольга Кузьмович

* * *

ЗЕНОН КРАМАРЧУК

Завжди приємно бачити молодих українців, які крім їхньої праці в Пласті, знаходять час бути активними в інших організаціях. Коли це не-українські організації, тоді можна мати нагоду поширювати добре слово про українців та працювати з іншими. Одним з таких наших пластових друзів є Зенон Крамарчук з Нью-Йорку. Він визначився в Junior Achievement

Питання: Чи можеш мені пояснити, що це є Junior Achievement?

Відповідь: Це є молодецька організація, в якій можна здобути знання про торговельні підприємства, а одночасно мати практику будучи учасником різних компаній.

Питання: Як ти зацікавився цією організацією?

Відповідь: Представники її прийшли до моєї школи в жовтні 1976 р. Вони нам пояснили, що це таке та хто може належати. Я зголосився і просив про більше інформацій.

Питання: Чи ти відразу брав активну участь?

Відповідь: Ні, спершу я мусів добре поінформуватися про працю цієї організації, а тоді я пішов на вибори та в 1976/77 році мене обрали заступником скарбника і редактором Purchasing Annual Report.

Питання: Які були твої обов'язки?

Відповідь: На виборах члени також вибирають продукти, які думають буде легко продати. Члени купують частини і самі мусять подумати, як їх скласти. В Нью-Йорку є

135 компаній і майже 2000 учасників. Ці компанії продають різні речі і мусять платити кошти продукції. Члени управи мають організувати цілу працю в своїх компаніях. Президент займається цілою компанією, один його заступник продажею продуктів, другий самою продукцією, скарбник тримає касу, а секретар записує, що сталося на сходах".

Питання: Які важливі пости ти мав?

Відповідь: В роках 1977-78 я був заступником президента і редактором Annual Report.

Питання: Чи можеш сказати про твої особливі успіхи?

Відповідь: Я виграв багато нагород і це має для мене велике значення. В 1977 р. я був делегатом на National Junior Achievers Conference, на яку приїхало понад 3000 делегатів з США, Канади й Франції. На цій конференції я виграв четверте місце в змаганнях національних менеджерів закупу. В 1978 р. мене вибрали Manhattan Achiever of the Year і здобув друге місце серед вийняткових молодих підприємців. Я також виграв стипендію і мав нагоду відвідувати різні міста, куди їздив на конференції і змагання.

Питання: Яка тобі користь з твоєї праці в Junior Achievement?

Відповідь: Я навчився багато про практичні аспекти підприємств та мені було легше товаришувати з людьми з різних частин країни. Думаю, що молоді українці повинні пробувати Junior Achievement. Маючи зустрічі з іншими цікавими людьми і спеціальні лекції про те, як говорити прилюдно й співпрацювати з людьми (на що я саме дістав стипендію), мені тепер легше говорити перед людьми, я знаю як себе поводити в різних складних ситуаціях.

Інтерв'ю перевів пл. розв. Юрій Бойчук з 3-го Куреня УПЮ-ів у Нью-Йорку.

9-ИЙ КОНКУРС ДОПИСІВ ДО "ЮНАКА"

Послідовно рік за роком Пластова Станія в Нью-Йорку, либонь — єдина серед усіх пластових з'єднань, дбає про те, щоб наш журнал був популярний серед юнацької молоді і щоб молодь його не лише читала, але й до нього дописувала.

І так відбуваються в Нью-Йорку вже від кількох років щораз більше вдалі вечори "Юнака", що їх організує курінь УПС "Верховинки", а Станична Старшина дбає, щоб кожного року провести конкурс дописів до "Юнака" серед юнацтва.

Цього року проведено вже 9-ий з черги такий конкурс, а висліди його проголошено на святочному закритті пластових зайнять 16-го червня.

Конкурс провела й зорганізувала референтка преси у Станичній Старшині ст. пл. Христя Роговська, а до журі попросила ст. пл. Оксану Сидоряк, ст. пл. Богдана Гошовського і як дорадника редактора "Юнака" — пл. сен. Ольгу Кузьмович.

У проголошеному перед усім юнацтвом висліді конкурсу нагороди добули у групі молодшого юнацтва (11-14 років) 1-шу пл. уч. Ксеня Зелик, 2-гу пл. уч. Мелася Соневицька (обидві із 18-го Куреня УПЮ-ок). У групі старшого юнацтва 1-ше місце добула пл. розв. Марта Івашків, 2-ге пл. розв. Т. Оберишин і 3-тє пл. уч. У. Кекіш — усі три з 2-го Куреня УПЮ-ок ім. Лесі України.

Вирішені дописи будемо містити у рубриці "Молоде перо" в нашому журналі, щоб цим заохотити й інші станиці улаштувати такі конкурси. В наступному році Станія в Нью-Йорку буде "святкувати" десятиріччя конкурсів на дописи, і сподіваємося, що це буде належно відзначене.

О. К.

Пластун є ошадний...
(4-та точка пластового Закону)
... добре також коли щадить в українській установі
нагоду до того дає: Кредитівка "Самопоміч"
558 Summit Ave., Jersey City, N. J. 07303

„Привіт, Україно, Тобі!“

(Монтаж укладу пл. сен. Е. Гойдиш)

Від редакції: Цей монтаж підготувала пл. сен. Е. Гойдиш для використання юнацтва Пластової Станиці Нью-Йорк на ватрі МПЗ-78. Але ми певні, що з нього зможуть скористати юнаки чи юначки в інших країнах, підготовляючи свято 1-го листопада або 22-го січня, святкування яких цього року повинні бути особливо врочисті.

(Кругом ватри сидить юнацтво і співає пісню)
“Чи знаєш ти найкращу в світі пісню...”
(див. пластовий співаник ст. 60, слова і музика Р. Купчинського)

1 голос:

“На темному північному небі
Загорілась вечірня зоря...
Зашумів ліс своєю відвічну пісню,
молитву — на добраніч...”

2 голос:

“А там далеко, далеко за морями,
За високими горами,
В Країні батьків наших,
Сходить рання зоря...”

3 голос:

“Кучеряво-рожеві хмаринки стелять
шлях сходячому сонцю,
А високо на верхів'ях дерев,
протерши заспані очі,
Будиться безжурний, молодий ранок...
Яка краса, яка краса...”

4 голос:

“Я пів землі пройшов від заходу до сходу,
І бачив я і трави, і ліси...
Та тільки в сонці, як і в темі негоди
Я кращої над нашу не зустрічав краси...
Багато знав квіток я в пущах уссурійських,
Цвітіння їх барвисте, золоте,
Але волошок наших українських
Таких блакитних не зустрічав ніде.
Я бачив синь далекої країни,
Та кращого нема, я присягаюсь в тім,
Як наше небо — небо України
У зорях, наче дівчина в намисті дорогім”.
(вірш незнаного автора)

Всі разом:

“Ми не бачили України,
В Україні не жили,
Та одну її, єдину,
Ми всі серцем полюбили,

5 голос:

Бо в хвилини вечорові
І святкові, тихі дні

Чули мамині чудові
Оповідання й пісні.

6 голос:

Про Дніпро широкий, синій,
Хвилі вод його ясні,
Про степи Херсону чисті,
Що пшеницею шумлять,
Про ліси густі Поділля,
Про діброви і гаї,
Де в красі рясного зілля
Все щебечуть солов'ї.

7 голос:

Про гуцульську полонину,
Про гірські хребти Карпат,
Про всю землю солов'їну
Мені мама повіли
Й ніби силу соколину
В серце юнеє влили...
(вірш Петра Кізка)

Пісня:

“Де гори Карпати, де Писаний Камінь...”
(дивись “Юнак” ч. 5 за 1967 р.)

8 голос:

“Багата ти еси і бідна, Україно,
Мій краю дорогий і раю, і руйно.
Благословенна ти й проклята рівночасно,
Замаяна добром і вкрита лихом рясно.

9 голос:

Топтали твій загін наїзники недобрі —
Хозари, половці і печеніги й обри,
І хижа татарва, і турки завидуючі,
Ненаїсна Москва, поляки загребуці.
Мадяри, свояки кривавого Аттіли,
І німці, скупані у крові і чорнілі.

1 голос:

Та ти, мов Фенікс той, все воскресала
знову,
Стрясала попіл з риз, відзискувала мову,
Вмивалася дощем, поїлася росою
І дивувала світ нетлінною красою.

2 голос:

Вкінці нехай слова веселкою заграють
Про гарний мій народ — сумний в веселім
краю.
Він — мов царівна та наврочена Ягою,
Що спала сотню літ і встала молодою.
Так спав він літ шістдесят, залятий
ворогами,
І молодим збудивсь, хоч був старий
літами".
(вірш Романа Купчинського)

Пісня:

"Зірвалася хуртовина..."

(див. пластовий співаник "У мандри" ст. 69)

3 голос:

"З далекої заокеанської землі ми шлемо
Тобі привіт, наша Україно!
Країно лицарів, золотих шоломів, країно
Володимира і Ольги, Ярослава, — де
Твоя слава лунала по цілому світу".

4 голос:

"Привіт Тобі країно з безкраїми степами,
батьківщино відважних лицарів, що
збудили приспану волю і світ здивували
силою своєю.

5 голос:

"Привіт Тобі, країно лицарів "Червоної
Калини", що кров свою пролили
за святе Твоє ім'я".

6 голос:

"Привіт Тобі, країно геройських воїнів
темних карпатських лісів, глибоких ярів,
що в нерівних боях з диким окупантом
боронили Твоєї землі".

7 голос:

"Привіт Вам, герої нинішнього дня,
мученики-святі! Морозе! Чорноволе!
Світличні, Караванські, Шухевичі
і безліч, безліч відомих і невідомих синів
і дочок України".

8 голос:

"Ми Вам несемо соняшний промінь
у Ваші вогні і темні келії,
в далекі засніжені табори.
Нехай бодай у снах присниться Вам
дорога Ваша і наша Україна!"

9 голос:

"Україна це:
Соняшна червінь, важка чорнота —
Твої барви,
вигнуті вії летючих тополь —
Твоя пісня,
сплетені берла трирогих богів —
Твої знаки,
Сивого степу нічне шепотіння —
молитва.
Соняшний присок на синьому небі —
знамено".

(вірш В. Мороза)

1 голос:

А ми з глибини душі кличемо...
"Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже чорна ваша злоба не впаде.

2 голос:

Народ росте, і множитья, і діє,
Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!

3 голос:

Народ мій є! В його волячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!"
(Вірш В. Симоненка)

Ні, цей народ із крові і землі
Я не віддам нікому і нізащо.
Він — мій. Він — я. Він світ в моїм чолі,
Тому життя моє й імення не пропащі.
...слово моє, щастя моє, біль
Йому належать з віку і до віку.
(Микола Вінграновський)

Тут учасники монтажу підносять один по
одному вгору великі літери, що творять напис
"УКРАЇНА" і співають:

Пісня:

"Не журіться юні друзі..."
(перший рядок повторити на кінці ще раз)
(див. співаник "У мандри" ст. 22)

● Табір УПЮ-он "Мріємо далі..." на Бобрівці привітав гарним малюнком — символами мрій та підписами проводу й учасниць.

● "Не нільність, а яність" — табір УПЮ-ів на Новому Соколі, Боффало надіслав привіт із змістовними поетичними заклинами, підписами усіх учасників і проводу та знімком.

● Спортивно-вишкільний табір Загону "Червона Калина" на Вовчій тропі в Іст Четгем надіслав привіт і побажання журналові "Юнак" — "більше перед- як після-

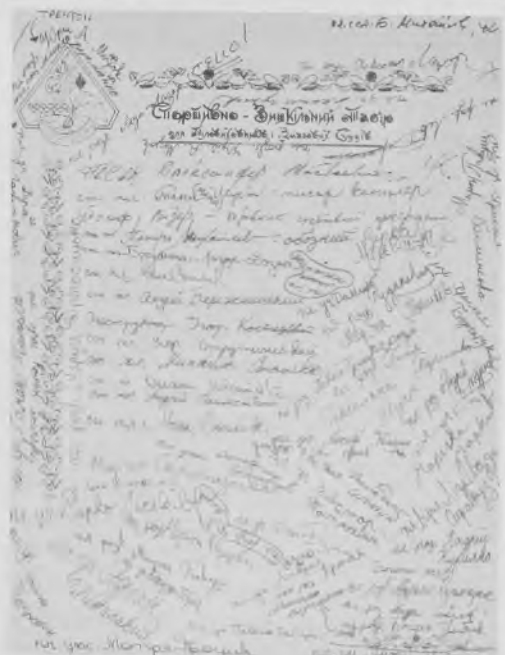
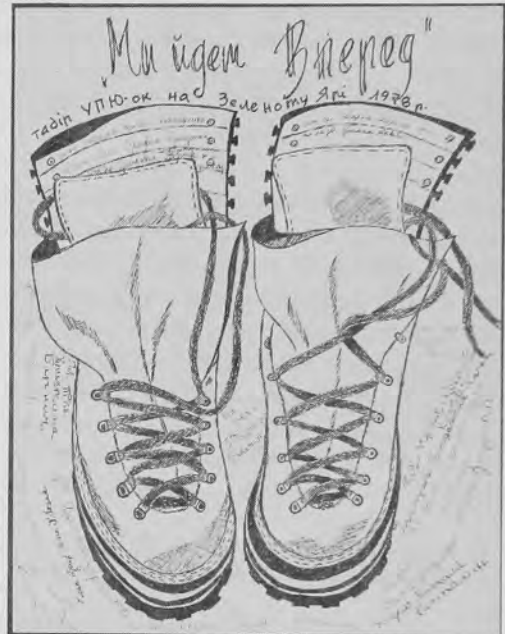
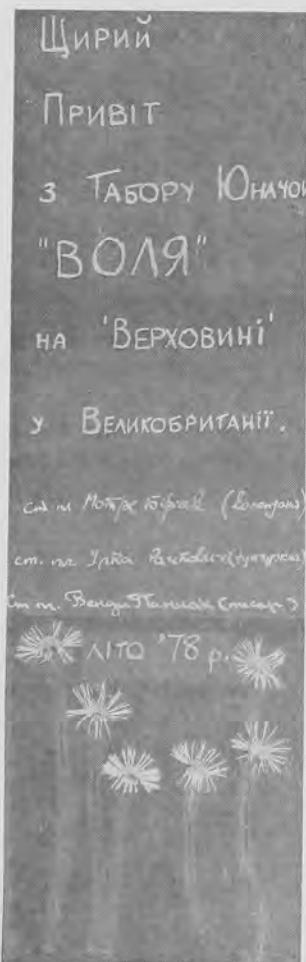
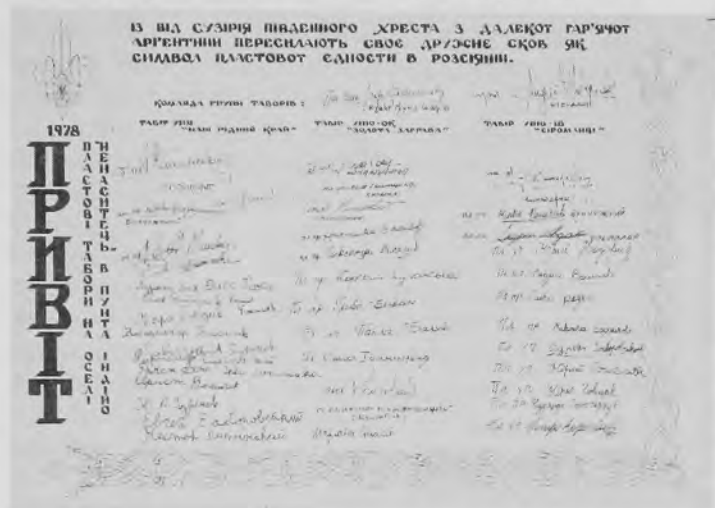
платників". На привіті підписи усіх — проводу і учасників.

● Табір УПЮ-он на Новому Соколі надіслав привіт на гарно оформленому рисунку папері з підписами усіх — проводу і таборовиків.

● "Ми йдемо вперед" — табір УПЮ-он в Зеленому ярі, Дітройт, вітає помисловим рисунком спортових черевиків, на яких, і довкола яких, підписи — проводу і таборовиків.

● Табір "Життя є..." юнацьких куренів Станиці Вашингтон на оселі "Зимна вода" вітає численними підписами проводу і таборовиків та кольоровим знаком запитання. Читаючи привіт, мимоволі приходить думати — "життя є..." — чи нема у таборі?.. Є напевне!..

● Сердечно дякуємо усім Проводам і учасникам за пам'ять і увагу до "Юнака". Це гарна традиція, вона має свою мову... Реданція

ЗБЕРІГАЙМО НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ І ПЛАСТОВУ ЄДНІСТЬ

Уже від багатьох років Пл. Станиця в Лестері (Великобританія) рік-річно влаштовує Свято-Йорданський вечір. Це релігійне пласто-ве свято в колі друзів і приятелів Пласту проходить в особливій атмосфері — присутні переживають зустріч Христа-Богочоловіка з людиною. А поруч з цим на цьому святі відбуваються відзначування, переходи у вищі улади, призначення пл. ступенів тощо. Після офіційної частини, зібравшись довкола ялинки, пластова дітвора й молодь виголошує вірші, рецитуює прозу, щедрює, тобто співає щедрівки — перлини нашої фолкльорної обрядовості, що поволі починають затрачуватися серед нас на чужині. Святкуючи Йорданське свято, ми маємо на увазі збереження цих найкольоритніших релігійних святкувань, зберігаючи при тому й самі щедрівки, в яких елемент Божий з людським чи не найбагатше й найяскравіше сплітаються в одну барвисту мережу незрівняної поезії і глибокої символіки релігійних вірувань та неперевершеної музичної краси. У цей вечір ми лучимосся духово з усією молоддю і з українським народом в Україні, а також з усією нашою пластовою родиною в розсіянні, що хоч розкинена по всіх континентах — так творить одну з'єднану цілість.

Цю нашу єдність ми засвідчили в нашому минулорічному міжкрайовому таборі, що відбувся на нашій оселі "Верховина" у північній Валії. Цей табір був тимбільше особливим, що одночасно відбувався й курс новацьких воядерників під проводом пл. сен. С. Рубель та пл. сен. Р. Копача. І хоч сорок відсотків учасників — це були "чужинці" з восьми країн, "вавилонською вежею" він ні в якому разі не став. Навпаки — розмовною мовою в таборі — зовсім природно — була українська мова.

Маючи на увазі зберігання наших традицій і збереження єдності Пласту, Станиця в Лестері призначає суму 18 фунтів, що їх зібрано на цьогорічному Йорданському святі, на фонд єдності Пласту. При цьому висловлюємо своє признание ГПБ за проведення таких і подібних дій, яким був міжкрайовий вишкільний табір, бо вони спричиняються до покращання праці Пласту, до нашого росту і також — а це дуже важливе — до скріплення єдності нашої організації.

За Пластову Станицю в Лестері:

пл. сен. Б. Лешньовський
станичний писар

пл. сен. Я. Мицко
станичний

ПИШЕМО НА ОДНУ ЛІТЕРУ...

ПРИГОДИ ПЛАСТУНІВ ПІД ЧАС П'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ПЛАСТУ

Перед полуднем пішла подруга Параска попід Підкарпаття, поназбирувала патичків, принесла, поскладала, прикуцнула, подмухала, підпалила. Поставила пательню, пироги, паприку, перець, петрушку. Підлила приправою. Помаленьку присмажувала під покришкою.

Понеслися понадприродні пахощі попри поляну переоголоджених пластунів. Покинувши піонерство, прибігло п'ять пластунів покуштувати присмак подруги Параски. Представилися, присіли при польовій печі, просивши перекусити. "Пластун приятельський". Подруга Параска привітно підсміхнулася, подала потраву, пригладуючи пластунам допомогти потім прибрати: позбирати папірці, позамітати, помити посудину, поскладати. Пластуни погодилися.

Почався празник. Поївши поаприковані, поперчені, приперчені, приправлені петрушкою пироги, пластуни попили поцукрованим пома-

ранчевим плином, подякували, прибрали, попрощалися, пішли.

Під час переходу попри першу поляну пластунів потім полляло. Присіли при пеньку, попалали, помліли. Припадково переходили пластуни "Першої допомоги". Приступили, пооглядали, проаналізували, порадилися, принесли пігулки... порятували.

Переговоривши пригуду, перелякані пластуни постановили перебувати під час програми П'ятдесятиліття Пласту під проводом призначеного підтабору, перестати приходити під час піонерства по присмаки поруги Параски.

Протокол писали

Пан Тофель і Подруга

П. С. Про переживання Пласт-Приятю під час П'ятдесятиліття Пласту перекажемо пізніше. Пункт — Павза.

ЦЕ НЕ ЗАВЧАСНО...

Найчастіша критика змісту "Юнака", яку чуємо від пластових виховників, а то й юнацтва, це те, що числа "Юнака" приходять до рук передплатників так пізно, що їхній календарний зміст вже неактуальний. Редакція враз із адміністрацією намагається робити все, що в їхній силі, щоб "Юнак" приходив до рук читачів правильно і не спізнявся. Але і це не дуже помагає, коли напр. у січневому числі поміщені колядки, а число "Юнака" за січень приходить напередодні Різдвяних Свят, а то й після них. Те саме, коли мова про ідеї на різдвяний базар чи подібне. Тому, щоб не було причини до нарікань, містимо матеріали для підготовки різдвяних свят вже тепер, у жовтні та думаємо, що цим разом хіба воно не буде запізно, а й не дуже вчасно, якщо говорити про вивчення колядок.

Ми вже не раз писали про те, що наше юнацтво щораз менше знає українських колядок, а що найгірше, що навіть не знає добре слів до цих наших найпопулярніших і співаних коляд. Минулого року в числі за місяць листопад ми помістили ноти та слова до двох, може, найбільше відомих наших колядок, а це "Небо і земля" і "Во Віфлеємі".

Цим разом подаємо ноти та слова до завжди співаної коляди п. н. "Нова радість стала".

Однак щоб не залишатися лише при вивченні найбільше співаних коляд, містимо також коляду п. н. "Народився Христос", яка є у збірнику пісень Романа Купчинського "Ми йдемо в бій", що появився саме в останньому році. Може, знайдеться якийсь гурток юначок, що для поширення свого знання колядок вивчить цю досі мало відому?

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Масштабно

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого повився.

Пастушки з ягнятком перед тим Дитятком
Навколінця припадають, Царя Бога вихваляють.

Просим Тебе, Царю, просимо всі нині,
Даруй волю, верни славу нашій Неньці Україні.

НАРОДИВСЯ ХРИСТОС

* Andante

Народився Христос у колибі лісній,
Серед шуму ялиць, в сніговій рясній.
Славен, Боже наш! (2)

ПІДГОТОВЛЯЄМО ПРИКРАСИ НА ЯЛИНКУ

Осінній час страшенно скоро проходить. Початок шкільного року, початок пластових зайнять, Листопадовий Апель, а відтак ще трохи та й Андріївський Вечір і... Різдво за дверима, а з цим і традиційні різдвяні ярмарки у пластових станицях. А тепер ще й ярмарки улаштовують таки в грудні, ще перед "Миколайком" з уваги на те, що подекуди святкують Різдво уже за новим стилем.

Отже таки краще думати вже тепер про наш ярмарок та про нові цікаві ідеї прикрас на ялинку, які завжди мають найбільший успіх та знаходять покупців.

1. Ідея використання на прикраси сатинової стрічки, яка ліпиться сама до себе, коли її звогштити, не нова. Ось шнур з неї золотистої та срібної барви (рис. ч. 1). Але цікавіша прикраса із скрученої стрічки у різних розмірах. Треба лише дуже вважати, щоб вона міцно зліпилася, тому треба її довго тримати в пальцях (гл. рисунок ч. 2).

Зірка зі стрічки вимагає вже трішки більше праці. До цього треба витяти 10 кусків ленти 7 і $\frac{1}{4}$ інч. завдовжки. Витяти на кожному кінці в трикутник, а в кожному куснику розтяти стрічку двічі. Класти одну ленту на другу і приліпляти в середині, щоб створити зізду. Відтак витяти ще 4 шматки срібної стрічки на 4 ін. Витяти один кінець у трикутник, а по середині протяти на 1 інч. Приліпити поверх золотої стрічки. Тоді витяти із золотої ще 6 кусників $\frac{3}{16}$ на 4 ін., закрутити їх ножичками і приліпити до середини зірки (див. рисунок ч. 3).

2. М'які кулі: До цього вживаємо білі ку-

лі з маси, що їх можна купити у кожній крамниці, і патички, покриті пухкеньким т. зв. "шенілл", на 12 ін. довжини. Кулю мастимо клеєм і поверх приліпляємо патички у барвах та узорах, які лише захочемо. По середині треба зробити чимсь гострим малий отвір, один "патичок" зігнути на половину і, памазавши клеєм, всадити туди, щоб мати можливість кулю повісити на ялинці (див. рисунок ч. 4).

3. Зовсім оригінальна ідея — це вжити на прикраси готові дрібні прецельки і сухі бульбички, які їмо на сніданок. Форма таких прикрас може бути різна. Тут хай працює ваша фантазія. Зліпити разом прецельки та бульбички прозорим клеєм. На горішньому прецельку завісити стяжку. Як прикраса готова, добре помастити її прозорим лякером до нігтів, щоб гарно блищало (див. рисунок 5 і 6).

А ХТО ЦЬОГО РОКУ ПРОВЕДЕ "ЛИСТОПАДОВИЙ МАРШ" НА ПРЕСФОНД "ЮНАКА"?

У березневому числі "Юнака" з цього року на сторінці 24 ми писали про наших добрих друзів — юнаків з 13-го Куреня ім. П. Сагайдачного та їхнього зв'язкового пл. сен. І. Гараха з Едмонтону. Вони вже другий рік за чергою улаштовують з приводу 1-го Листопада "Листопадовий марш", а прибуток з нього, який заробляють за кількість пройдених миль чи кілометрів, призначають на пресфонд "Юнака". У 1976 році юнаки враз із зв'язковим здобули своїм маршем 162 дол., а в 1977 році 372 дол.

Цього року вдзначення 1-го Листопада буде напевно особливо святочне у всіх пластових з'єднаннях — це ж бо 60-річчя Листопадового Зриву та добуття Львова українськими військами.

Чи не добра нагода для юнацьких куренів провести Листопадові марші? І чи не було б гарно, відзначаючи так цю річницю, пам'ятати про свій журнал і про поміч йому у тому скрутному становищі, в якому є він сьогодні через загальну дорожнечу паперу, друку і посилки журналів?

Тому саме пригадуємо тепер про вчинок наших молодих друзів з Едмонтону не тратимо надії, що може, таки цього року інші курені юнаків чи юначок підуть їхніми слідами.

СПІВАЄМО...

У великому збірнику пісень Романа Купчинського п. н. "Ми йдемо в бій" ми знайшли незнану серед нашого юнацтва пісню, яку Роман Купчинський (як подає упорядник збірника, проф. І. Соневицький) написав у Кракові в 1943 р., мабуть, з нагоди формування Української

Дивізії, під назвою "Будь, Україно". Пісня достойна і оптимістична та прегарно надається до відспівання на Святі Державности. Ми певні, за три місяці можна буде її вивчити, отже може котрийсь із юнацьких куренів спробує.

БУДЬ, УКРАЇНО

Marciale

Будь, Ук-ра - ї - - но, силь - - на мо - гу - - ча,
 будь нам по віч - - ні ча - си. В ми - - рі ласка - - ва,
 в бо - - ю, як ту - ча, всім нам доб-ро при - не -
 - си. Бла - - гос - ло - ви на - ші во - - ди,
 го - ри, ліси і по - ля. Хай се - ред воль - них на -
 - ро - - - - дів сла - - ва за блис - - не тво - я!
 Сла - ва тво-я, сла - ва тво-я, сла - ва за блис - - не тво -
 - я! Сла - - ва тво - я, сла - - ва тво - я,
 сла - - ва за-блис - - - не тво - - я!

Будь, Україно, сильна,могуча,
 Будь нам по вічні часи.
 В мирі ласкава, в бою, як туча,
 Всім нам добро принеси.

Благослови наші води,
 Гори, ліси і поля.
 Хай серед вольних народів
 Слава заблисне твоя!

Слава твоя, слава твоя, 2
 Слава заблисне твоя!

Як кожного року, так і цього відбулися в серпні 1977 р. легкоатлетичні змагання УСЦАН, вже 18-ті з черги, призначені для української молоді.

Змагання відбулися на університетській

площі Інституту Технології в Рачестері 20-21 серпня і взяло в них участь 159 змагунів і змагунок із шести осередків української молоді, у великій більшості члени Пласту та СУМА. Змагання провели судді з Торонта, Клівленду та Дітройту.

Як бачимо з вислідів, найкраще зарепрезентувалися пластуни і пластунки з Торонта, які в числі 55 під проводом ст. пл. Богдана Сушка добули цілий ряд медалів, трофеїв та встановили 4 нові рекорди. Знаючи, як цікаво молоді мати повні висліди таких змагань, подаємо їх у цілості, з окремим зазначенням успіхів торонтської станиці та її членів.

Біг на 800 м. — перша на трасі п. юн. Христя Жаровська з Торонта, яка встановила новий рекорд у штафеті дівчат в бігу на 400 м і 800 м, здобула найбільше їх нагород.

Умовні знаки: Пласт Торонто (П. Т.), СУМ Торонто (С. Т.), Пласт Клівленд (П. К.), Пласт Чорноморці (П. Ч.), Черник Дітройт (Ч. Д.), Боффало (Б.).

ТЕХНІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ XVIII-их ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИХ ПЕРШОСТЕЙ УСЦАН У 1977 Р.

Група дівчат до 15 років:

Біг на 100 м:	сен.
Жаровська У. — П. Т.	14,8
Мигаль Н. — П. Т.	14,9
Завадівська Л. — П. К.	14,9

Штафети 4×100 м:	
Пласт Торонто — рекорд	57,0
Черник Дітройт	59,0
Пласт Торонто	61,6

Стрибон у далечінь:	
Жаровська У. — П. Т.	14,9"
Василів Н. — С. Т.	14,7"
Швайкун Н. — Ч. Д.	13,11"

Стрибон у висоту:	
Василів Н. — С. Т. рекорд 5'1 і 1/4"	
Жаровська У. — П. Т.	4,9"
Мигаль Н. — П. Т.	4,5"

Мет диском:	
Жаровська У. — П. Т.	73,7"
Мороз Д. — П. Т.	71,10"
Юзич Х. — Ч. Д.	69,11"

Поштовх ядром:	
Жаровська У. — П. Т.	27,4"
Швайкун Н. — Ч. Д.	24,3"
Мороз Д. — П. Т.	22,5"
Трофей УАСТ — Рочестер здобули дівчата Пласт Торонто, осягаючи 112 точок перед "Черник" Дітройт — 42 т., СУМ Торонто — 23 т. і Пласт Клівленд — 14 т.	

Група юначок 15-18 років:

Біг на 100 м:	
Жаровська Х. — П. Т.	14,4
Кручан С. — Ч. Д.	14,8
Щурин О. — С. Т.	15,1

Біг на 400 м:	
Жаровська Х. — П. Т. рекорд	69,5
Завадівська Л.	71,4
Геча О.	71,9

Біг на 800 м:	
Жаровська Х. — П. Т. рекорд	2:46,8

Геча О. — П. Т.	2:50,4
Максимець М. — П. Т.	3:27,1

Штафети 4×100 м:	
Пласт Торонто	61,0
Пласт Клівленд	63,0

Стрибон у далечінь:	
Жаровська Х.	14,2"
Кручан С.	13'9"
Щурин О.	13'8"

Стрибон у висоту:	
Махно Н. — П. Т.	
Цибульська Я. — П. Т.	

Мет диском:	
Махно Н. — П. Т.	73'5"
Цибульська Я. — П. Т.	69'5"
Дармохвал Х. — П. К.	65'4"

Мет ратищем:	
Геча О. П. Ч.	68'8"
Телішевська Р. — П. К.	68'1"
Цибульська Я. — П. Т.	72'10"

Поштовх ядром:	
Цибульська Я. — П. Т.	26,7"
Махно Н. — П. Т.	24'2"
Щурин О. — С. Т.	23'11"

Пл. юн. Орест Соханівський з Торонта здобуває рекорд у трискоку.

Пл. юн. Мирон Ковалик з Торонта під час стрибка з жердною.

Трофей Г. У. СУМА здобули юначки Пласт Торонто, осягаючи 134 точок, перед Пласт Клівленд — 51 т., П.-Чорноморці — 26 т., СУМ Торонто — 16 т. і "Черник" — 14 т.

На 18-их л-атл. першостях УСЦАН у 1977 р. медалі для Пластової Станиці в Торонто придбали:

Жаровська Уляна	5 з. 1 с. 0 б.
Жаровська Христя	5
Салдан Ронсоляна	3 3 2
Махно Наталка	3 1
Цибульська Ярина	2 2 1
Долішна Богданна	2 1 1
Мороз Дануся	1 1 1
Мигаль Наталка	1 1 1
Мансimeць Марта	1 1
Харак Ліда	1 1
Гузар Ліда	1
Сушно Надя	1
Мазяр Христя	1
Ковалик Дарна	1 2
Долішна Натруся	2
Яців Рута	1
Яців Ірина	1
Юхименко Леся	1
Соханівська Мирося	1
Багрій Адя	1
Левицька Марта	1
Яців Стефко	2 1
Обаль Степан	2 1
Мороз Павло	2
Соханівський Орест	1 3 1
Ружицький Адріан	1 3
Ковалик Мирон	1 1
Хабурський Зенон	1 1

Сушно Богдан	1
Ружицький Зенон	1 3
Немец Богдан	1 1
Ружицький Андрій	1 1
Федорович Орест	1 1
Вжесневський Борис	1 2
Гуцуляк Юрій	1
Соколин Всеволод	1
Хабурський Роман	1
Дроздовський Юрій	1
Базюк Андрій	1
Головатий Андрій	1
Хабурський Любко	1
Жаровський Роман	1
Яців Данило	1
Дичок Зенон	1

Група жінок поверх 18 років:

Біг на 100 м:	
Фелепчук К. — С. Т. рекорд	13,5
Салдан Р. — П. Т.	13,8
Долішна Б. — П. Т.	14,0
Біг на 400 м:	
Фелепчук К. — С. Т. рекорд	64,0
Салдан Р. — П. Т.	74,8
Радванська Ю. — С. Т.	77,3

Біг на 800 м:	
Фелепчук К. — С. Т. рекорд	2:36,5
Радванська Ю. — С. Т.	3:17,6
Харак Л. — П. Т.	4:12,0

Штафети 4×100 м:	
Пласт Торонто	57,0
СУМ Торонто	59,2
Пласт Торонто	64,3

Стрибок у довжину:

Фелепчук К. — С. Т. рекорд	16'3"
Долішна Б. — П. Т.	14'8"
Салдан Р. — П. Т.	13'5"

Стрибок у висоту:

Долішна Б. — П. Т.	4'11"
Салдан Р. — П. Т.	4'10"
Фелепчук К. — С. Т.	4'9"

Мет диском:

Салдан Р. — П. Т.	85'1"
Долішна К. — П. Т.	78'8"
Ковалик Д. — П. Т.	74'8"

Мет ратищем:

Саламон О. — С. Т.	68'3"
Ковалик Д. — П. Т.	59'7"
Салдан Р. — П. Т.	55'11"

Поштовх ядром:

Салдан Р. — П. Т.	28'9"
Долішна К. — П. Т.	27'6"
Трутян Л. — С. Т.	27'4"

Трофей Г. У. СУМА здобули жінки Пласт Торонто, осягаючи 148 точок перед СУМ Торонто 107 т.

Група хлопців до 15 років:

Біг на 100 м:

Дубик М. — П. К.	12,0
Снибин Ю. — П. К.	12,9
Гарасим А. — С. Т.	13,0

Біг на 800 м:

Ковч П. — П. К. рекорд	2:23'0
Якубів В. — С. Т.	2:29'0
Пиндюра Р. — С. Т.	2:31'5

Чорноморці в бігу здобувають трофей ГУ СУМА

Усі фото вионав: ст. пл. Орест Жаровський

Штафети 4×100 м:

СУМ Торонто	53'0
Пласт Торонто	54'5
Пласт Торонто	56'9
СУМ Торонто	59'2

Стрибок у далечинь:

Якубів В. — С. Т.	15'11"
Пиндюра Р. — С. Т.	15'2"
Гусар М. — С. Т.	15'1"

Стрибок у висоту:

Ружицький А. — П. Т.	5'0"
Якубів В. — С. Т.	5'0"
Гарасим А. — С. Т.	4'10"

Мет диском:

Яців С. — П. Т.	122'1"
Якубів В. — С. Т.	103'7"
Ніновський А. — С. Т.	100'8"

Поштовх ядром:

Яців С. — П. Т.	36'5"
Юзич М. — Ч. Д.	36'5"
Немец Б. — П. Т.	34'6"

Трофей ГУ СУМА здобули хлопці СУМ Торонто, досягаючи 102 точок перед Пласт Торонто 69 т., Пласт Клівленд 32 т., і "Черник" Дітройт — 14 т.

Група юнаків 15 - 18 років:

Біг на 100 м:

Мороз П. — П. Т.	11,4
Василів М. — С. Т.	11,7
Соханівський О. — П. Т.	11,8

Біг на 400 м:

Ринда Я. — С. Т.	54,0
Городиський А. — П. Н.	56,3
Ружицький А. — П. Т.	56,6

Біг на 800 м:

Ринда Я. — С. Т.	2:06,0
Селемба М. — С. Т.	2:11,8
Вжесневський Б. — П. Т.	2:16,0

Біг на 1500 м:

Селемба М. — С. Т.	4:27,6
Пугач В. — Б.	4:47,6
Собчак А. — П. Н.	4:53,5

Біг на 3000 м:

Селемба М. — С. Т. рекорд	10:05,5
Пугач В. — Б.	10:42,7
Лучна П. — С. Т.	11:25,6

Штафети 4×100 м:

СУМ Торонто	47,4
Пласт Торонто	48,1
Пласт Торонто	49,4

Штафети 4×400 м:

Сум Торонто рекорд	3:51,0
Пласт Торонто	3:55,2
Пласт Клівленд	3:59,0

Стрибок у довжину:

Василів М. — С. Т. рекорд	20'7¼"
Соханівський О. — П. Т.	19'0"
Велюра С. — С. Т.	18'4"

Стрибок у висоту:

Ковалин М. — П. Т.	5'10"
Драчевич М. — С. Т.	5'8"
Василів М. — С. Т.	5'8"

Стрибок жердиною:

Хабурський З. — П. Т.	10'0"
Ковалин М. — П. Т.	10'0"
Федорович Р. — Ч. Д.	9'0"

Триснон:

Соханівський О. — П. Т. рек.	42'4½"
------------------------------	--------

Василів М. — С. Т.	41'1"
Ніновський М. — С. Т.	34'1½"

Мет диском:

Обаль С. — П. Т.	99'2"
Гнатейко М. — С. Т.	95'5"
Ружицький З. — П. Т.	94'5"

Мет ратищем:

Мороз П. — П. Т.	129'2"
Гнатейко М. — С. Т.	123'8"
Гук Г. — С. Т.	121'9"

Поштовх ядром:

Обаль С. — П. Т.	36'9"
Колодчин Р. — Ч. Д.	34'3"
Ружицький З. — П. Т.	33'6"

Трофей УАСТ-Рочестер здобули юнаки СУМ Торонто, досягаючи 195 точок перед юнанами Пласт Торонто 168 т., Пласт Клівленд 29 т., "Черник" 25 т. і Бюффало 17 т.

Група чоловіків поверх 18 років:

Біг на 100 м:

Шепель А. — П. Ч.	11,9
Залуцький П. — П. Ч.	12,0
Чамбул Л. — С. Т.	12,2

Біг на 400 м:

Шепель А. — П. Ч.	51,5
Сливна М. — П. Н.	53,0
Залуцький П. — П. Ч.	53,5

Біг на 800 м:

Сливна М. — П. Н. рекорд	2:02,5
Шепель А. — П. Ч.	2:03,8
Кульчицький І. — Ч. Д.	2:11,1

Біг на 1500 м:

Саєвич Ю. — П. Ч.	4:34,0
Сливна М. — П. Н.	4:39,1
Онуленко Я. — П. Ч.	4:43,8

Біг на 3000 м:

Саєвич Ю. — П. Ч.	10:00,0
Онуленко Я. — П. Ч.	10:10,0
Кульчицький І. — Ч. Д.	10:13,1

Штафети 4×100 м:

Пласт Чорноморці	45,08
СУМ Торонто	47,8
Пласт Клівленд	48,2

Штафети 4×400 м:

Пласт Чорноморці	3:45,0
Пласт Торонто	3:49,3
СУМ Торонто	3:52,3

Стрибок у довжину:

Фелечук Н. — С. Т.	20'7"
Дигдало П. — Ч. Д.	19'8"
Федорович І. — П. Ч.	19'6"

Стрибок у висоту:

Фелечук Н. — С. Т. рекорд	6'½"
---------------------------	------

Фелепчук С. — С. Т. 5'8"
Федорович І. — П. Ч. 5'6"

Стрибон жердиною:

Сушко Б. — П. Т. 13'0"
Соханівський О. — П. Т. 10'0"
Яремко І. — П. Ч. 7'6"

Трискоки:

Фелепчук Н. — С. Т. 42'4"
Фелепчук С. — С. Т. 41'6"
Дигдало П. — Ч. Д. 38'1"

Мет диском:

Чамбул Л. — С. Т. 120'5"
Федорович О. — П. Т. 109'0"
Фелепчук Н. — С. Т. 104'11"

Мет ратищем:

Чамбул Л. — С. Т. 161'0"
Пашин О. — П. Н. 145'5"

Поштовх ядром:

Чамбул Л. — С. Т. рекорд 50'1"
Квіт Р. — П. Н. 135'10"
Поритко Б. — П. Ч. 37'3"
Федорович С. — П. Т. 35'0"

Трофей ГУ СУМА здобули чоловіки Пласт Чорноморці, досягаючи 173 точок перед СУМ Торонто 123 т., Пласт Клівленд 57 т., Пласт Торонто 54 т. і "Черник" 33.

В загальному точуванні всіх груп перемогу здобули пластуни і пластуни з Торонта, здобувши 686 точок, перед сумівцями з Торонта 566 т., пластунами Чорноморцями 199 т., Пластом з Клівленду 183 т., "Черником" з Дітройту 129 т. і Боффало 17 т.

Пластуни і пластуни з Пластової Станиці Торонто здобули:

Трофей УАСТ-Рочестер за перемогу в групі дівчат, досягаючи 112 точок перед "Черник" Дітройт — 42 т., СУМ Торонто — 23 т. і Пласт Клівл. — 14 т.

Трофей Головної Управи СУМА — за перемогу в групі юначок, досягаючи 134 т. перед пластунами з Клівленду — 51 т., Пласт-Чорноморці

— 26 т., СУМ Торонто 16 т. і "Черник Дітройт — 14 т.

Трофей Г. У. СУМА — за перемогу в групі жінок, досягаючи 148 т., перед СУМ Торонто 107 т.

Трофей УАСТ-Рочестер за перемогу в загальному точуванні всіх груп — здобувши 686 точок, перед СУМ Торонто — 566 т., Пласт-Чорноморці — 199 т., Пласт Клівл. — 183 т., "Черник" Дітройт — 129 т., і Боффало — 17 т.

Нові рекорди встановили:

штафета дівчат 4×100 м:

Жаровська Христя в бігу на 400 м. Жаровська Христя в бігу на 800 м. Соханівський Орест у потрійному стрибку.

● Надсилайте дописи (хроніку, знімки, "молоде перо", ілюстрації тощо), діліться своїми зауваженнями щодо змісту і вигляду журналів, втримуйте зв'язок з редакціями. Ставайте співучасниками пластового самовиховання.

ПРОСИМО ВИПРАВИТИ!

У "Вістях із Станиці", що їх видає Пластова Станиця в Дітройті, в числі за травень 1978 р. ми знайшли на ст. 19 коротку нотатку, яку подаємо тут у цілості тому, що вона торкається помилки, що трапилася у "Юнаку". Ось вона:

Принара помилка

В журналі пластового юнацтва "Юнак" ч. 3 (174) за березень 1978 р. подано на сторінці 19-й у звітному про Пластову Орликияду 1977, що Гетьманівною 2-ої Малої Орликияди стала "пластунка розвідувачка Марта Руденко з Дітройту". Тут трапився — очевидно — друкарський чортин, бо "Марти Руденко" в дітройтській пластовій Станиці немає, а Гетьманівною стала — як це вне було подано до відома в попередньому числі "Вістей із Станиці" — пластунка розвідувачка Марійна ФЕДЕНКО. Редакція "Вістей із Станиці"

Шкода, що ніхто з пластунів Дітройту не написав про цю помилку раніше до нас — ми були б негайно помістили спростування. А так, якби не були знайшли цієї нотатки у "Вістях", не могли б і сьогодні написати про це і просити вибачення у Марійни Феденко. Помилка трапилася не з нашої вини, а десь на "довгій дорозі" від джерела інформації до її друку. Надіємося, що Марійна це зрозуміла і нам вибачила!

Ваші заощадження складайте, а позички на всякі потреби беріть у фінансовій установі, що їй на ім'я:

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА "САМОПОМІЧ" У ДІТРОЙТІ

ТРИ БЮРА ДЛЯ ВАШИХ ПОСЛУГ

НА ЗАХОДІ МІСТА
7346 Michigan Avenue
At Tarnow
Detroit, Michigan 48210
Tel.: 841-2390

У ВОРПЕНІ
28792 Royan Road
Warren, Michigan 48092
In The King Plaza Just South of 12 Mile Rd.
Tel.: 573-7074

ГОЛОВНЕ БЮРО
11838 Jos. Campau Avenue
Hamtramck, Michigan 48212
Tel.: 891-4100

Щадіть — Позичайте — Обезпечуйтеся.

**СНАЖІТЬ ІМ ПРАВДУ ПРО НОВИЙ
КАНАДСЬКИЙ ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН, ЗАКИ ВОНИ
ВИБЕРУТЬСЯ В ДОРОГУ!**

Канада має тепер новий імміграційний закон.

І тут обов'язує така засада: кожен, хто бажає іммігрувати до Канади чи приїхати на студії або на роботу, мусить сповнити всі вимоги Імміграційного закону, заки виїде з своєї країни.

Якщо не сповнить вимоги, мусить бути приготований повернутися додому, щоб привести все до порядку. А таке повернення може стати найприкрішим розчаруванням у його житті.

І саме тут ви можете йому допомогти. Ви бо є людиною, якій він довіряє. Тому вашим обов'язком є дати всі інформації, заки він вибереться в дорогу.

Отже дайте йому все, що він потребує.

Ви самі можете одержати потрібні інформації в кожному Канадському Імміграційному Центрі, або можете також скерувати ваших родичів до Канадського уряду в даній країні, який видає візи. Інформація не коштуватиме їм ні одного цента.

Канадський імміграційний закон змодернізовано. Він тепер справедливий і легший, щоб його зрозуміти. Коли ж маєте якісь запитання щодо того, як закон стосується до вас, чи до ваших приятелів, просто поставте їх службовцеві в найближчому Канадському Імміграційному Центрі.

Там вони допоможуть вам усіма потрібними інформаціями.

ВАЖЛИВА УВАГА

Коли ви, чи ваш знайомий, є "постійним мешканцем" Канади, тобто іммігрантом, який не має канадського громадянства, і ви, чи він, плануєте виїхати з нашої країни на час довший, ніж 183 дні на протязі 12 місяців, вам треба, може, одержати дозвіл на повернення, щоб вас на кордоні впустили. Щоб одержати повну інформацію щодо цього, ввійдіть у контакт із вашим місцевим Канадським Імміграційним Центром.

Employment and
Immigration Canada
Bud Cullen, Minister

Emploi et
Immigration Canada
Bud Cullen, Ministre

**Допоможіть, щоб вони
не зазнали найтяжчого
переживання у своєму житті!**

Ваша публічна бібліотека тепер має для вас крім книжок багато інших обслуг.

Сітка публічних бібліотек Онтаріо є повним вашим інформаційним центром.

Крім книжок для читання і студій, можете позичати в публічній бібліотеці також інші речі. Ваша публічна бібліотека належить до сітки чотирнадцяти бібліотечних систем Онтаріо, які кооперують між собою і діляться своїми засобами. І завдяки цьому бібліотеки тепер пропонують багато додаткових обслуг, як напр.:

1. Фільми, платівки і відео-касетки;
2. Спеціальні програми: година оповідань, промови, демонстрування і виставки;
3. Книжки в багатьох мовах;
4. Довідково-інформаційне обслуговування;
5. Книжки поштою для хворих, інвалідів і людей, що проживають у віддалених місцевостях;
6. Книжки друковані великим шрифтом і книжки з записаним голосом для людей з певними фізичними хибами.

7. Міжбібліотечний обмін книжками, щоб дати вам можливість дістати бажану книжку, не дивлячись, у котрій бібліотеці ця книжка знаходиться;
8. Газети, журнали й урядові інформаційні публікації.

Ми завжди маємо щось цікавого для всіх людей різного віку. Не забувайте заходити до бібліотеки у вашій дільниці міста.

Reuben Baetz,
Minister of Culture
and Recreation
William Davis, Premier

Province of Ontario

Купно і продаж реальностей
Оцінка (валюація) реальностей
Аранжування, купно і продаж
мортгеджів
Загальна асекурація

R. CHOLKAN & CO. LIMITED
Realtor — Insurance Agent

527 Bloor St. W. Toronto — Tel.: 532-4404

2336 Bloor St. W. Toronto — Tel.: 763-5555

4984 Dundas St. W. Etobicoke — Tel.: 236-2666

INSURANCE:

2336-A Bloor St. W. — Toronto — Tel. 763-5666

ПРИЄДНАЙТЕ «Юнакові» в цьому
році одного ПЕРЕДПЛАТНИКА!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

Українського Робітничого Союзу

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ПЕРЕДОВОЇ БРАТСЬКОЇ УСТАНОВИ
УКРАЇНСЬКИХ ЛЮДЕЙ В КАНАДІ І АМЕРИЦІ.

Модерні — першої класи — забезпечені поліси на життя;
Допомога окваліфікованим і немічним членам; Стипендії і стипендійна допомога студіюючій молоді у вищих школах;
Дитячі підприємства, таборування і Курси Українознавства; "Народна Воля", "Форум" журнал молоді в англійській мові і відпочинкова оселя "Верховина".

По ближчі інформації пишьте або телефонуйте до місцевих секретарів і організаторів УРСюзу; до його головного організатора на Канаду Анатолія Білоцерківського на адресу: 490 Oka St., LaSalle, Quebec, Canada, Tel. (514) 366-1775 або до Головної Канцелярії УРСюзу — 440 Wyoming Ave., Scranton, Pa., U.S.A. Tel. (717) 342-0937.

**Гордість
без
упереджень.**

Усі ми прагнемо самопошани... і поваги наших сусідів та приятелів.

Будучи вільними громадянами, що проживають у демократичному суспільстві Канади, ми маємо право затримати й надалі свої культурні цінності, релігійне виховання, історію і самобутність. **Перш за все ми маємо право на свободу від упереджень та переслідування ...** право жити в єдності серед нації, в якій ми рівні... де ніхто не "кращий".

Ваш канадський уряд уможливорює це шляхом постійної політики багатокультурності. Ця політика дозволяє усім нам, як рівним, зберегти нашу культурну спадщину та свідомість про неї і допомагає нам краще зрозуміти один одного. Політика багатокультурності здійснюється шляхом низки різноманітних програм, в яких приймають участь провінційні уряди, освітні системи, засоби зв'язку (преса, радіо, телебачення, тощо), громадські угруповання... і нарід Канади.

Одним з важливих завдань вашого Міністерства Багатокультурності є забезпечення однакових можливостей для усіх канадців, без огляду на їх культурну приналежність.

Політика багатокультурності вашого канадського уряду допомагає нам усім навчитись краще жити разом, породжуючи у нас гордість за себе, за наші культурні коріння, за нашу націю. Гордість... без упереджень!

Multiculturalism

unity through human understanding

Honourable Norman Cafik
Minister of State
Multiculturalism

L'honorable Norman Cafik
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

СПИСОК ДАТКІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "ЮНАКА",

що вплинули до 25 серпня ц. р.

США:

42 Курінь УПЮ-ок ім. О. Завісної, Йонкерс, прибутон з базару	150.00
2 Курінь УПЮ-ок ім. Л. Українки, гурток "Троянди", Нью-Йорк, з нагоди звільнення з юнацтва	25.00
Пл. сен. Ігор Король, Гросс Поінт Шорс	25.00
Вдячні батьки пластової молоді, яка таборувала на "Вовчій Тропі" в таборі юнаків "Лицарі Залізної Остроги" під командою пл. сен. Романа Копача і в таборі юначок під командою пл. сен. Тані Кейс	10.00
Пл. юн. Андрій Коропей, Лінколн	10.00
Пл. юн. Адріян і Оріся Городецькі, Кендал Парк	6.00
Пл. сен. д-р Василь Салая, Філядельфія	5.00
Пл. сен. Стефан Кушнір, Філядельфія	3.00
Пл. юн. Наталка Ковалишин, Філядельфія	2.00
Пл. юн. Мирон Касіян, Філядельфія	2.00

По \$1.00

Пл. юн. Адріян Кічула — Елкінс Парк, пл. юн. Михайло Крочак — Філядельфія, пл. юн. Тарас Козак — Гантінгтон Валлей, разом	3.00
---	------

Замість квітів на могили (див. посмертні згадки у цьому числі)

США разом \$661.00

КАНАДА:

8-ий Курінь УПЮ-ок ім. кн. Романової, Монреаль	76.00
Пл. юн. Богдан Винницький, Вестон	5.00
Моніка Зуб, Сарнія	4.00
Канада разом \$ 85.00	

Інші країни:

Учасники Крайового Пластового З'їзду Союзу Українських Пластунів, Мюнхен, замість квітів на могили (дивись — посмертна згадка) на пресовий фонд "Юнака", "Готуйсь" і "Пл. Шляху", разом	144.00
Пл. сен. Пеля Олеськів, Лондон, Англія	2.90
Разом \$146.90	
Усі разом \$892.90	

**

● Усім жертводавцям складасмо на цьому місці нашу щиру подяку за їхні датки на пресфонд "Юнака". Ці датки допомагають нам у великій мірі продовжати наше видавничє діло.

Замість квітів на могилу

св. п.

пл. сен. кер. ОКСАНИ ГЕНГАЛО

складаємо \$400.00 на пресовий фонд "Юнака" по \$25.00 — Петро Генгало, Володимир і Стефанія Генгали, Павло і Стефанія Генгали, Ю. і П. Телепки, д-р Н. Московіц і д-р. І. Р. М. Шеа; \$20.00 — пл. сен. д-р О. Черник; \$15.00 — О. Німілович; по \$10.00 — пл. сен. С. Білас, пл. сен. Л. Ганас, пл. сен. Ю. Данилів, пл. сен. М. Навка, пл. сен. Я. Начай, пл. сен. І. Костюк, пл. сен. І. Кравців, пл. сен. М. і М. Лабуньки, пл. сен. В. і Н. Масюни, пл. сен. М. Масюк, О. Плюйко, пл. сен. В. Стефанишин, пл. сен. Х. Турченко, пл. сен. М. Утриско, пл. сен. Я. Ціханська, М. Храплива, В. Яців, М. Яшун; по \$5.00 — Н. Дибуняк, пл. сен. М. Галій, пл. сен. М. Ганушевський, пл. сен. Д. і Т. Горбачевські, пл. сен. Г. Головач, пл. сен. М. і М. Касіяни, Н. Н., З. Михалевський, І. Михайлюк, О. Ощипко, пл. сен. В. Пак, П. Харамбура.

Замість квітів на могили Друзів,
які відійшли на Вічну ватру

св. п. пл. сен. о. МИХАЙЛА КОРЖАНА

св. п. пл. сен. ДАРІЇ СІЯК-КУБІЙОВИЧ

св. п. пл. сен. ВАСИЛЯ ПЛЮЩА

св. п. пл. сен. МАРКІЯНА ЗАЯЦЯ

снляли \$144.00 на пресовий фонд "Юнака", "Пластового Шляху" і "Готуйсь"

Учасники Крайового Пластового З'їзду
Союзу Українських Пластунів
у Мюнхені, Німеччина

У пам'ять моїх дорогих померлих

св. п. АГАФІЇ ГОПКИ — мамі,

св. п. пл. сен. ЧК РОМАНА КЛОСА — швагра,

св. п. ІВАНА ЗЕЛЬСЬКОГО — чоловіка,
довголітнього книговода пл. станиці у Вінніпегу,

св. п. пл. сен. ЄВСТАХІЇ МАЦІЛИНСЬКОЇ
— сестри

складаю \$10.00 на полегшу учасникам даленого віддалення
прибути на Міжрайову Пластову Зустріч 1978 р.

Іванна Зельська
Вінніпег, Канада

Замість квітів на свіжу могилу

св. п.

ДАРІЇ ЛУШПИНСЬКОЇ

складаємо \$20.00 на пресовий фонд "Юнака"

Анна Сатурська і Ірина Пікова
Клівленд, США

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного доброго пластуна
та кожної доброї пластунки.

ПЛАСУНИ і ПЛАСУНКИ!

Складайте Ваші ощадності
у найбільшій і найстаршій кредитівці
у Торонті

Українська Кредитова Спілка

297 College St. — Toronto 2B, Ont.
Tel.: 922-1402

Пластун Ти, юнак?

ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!

Щадити щоденно учись!

Як будеш студент,
Той доляр, той цент
Тобі допоможе колись
Здобути знання, прожиток, ім'я!

- ЗА ОЩАДНОСТЕВІ ВКЛАДИ "Самопоміч" платить 5½% ДИВІДЕНДИ.
- КОЖНА СУМА ВКЛАДУ враз із усіма фондами має своє ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2351 West Chicago Ave. — Tel.: HU 9-0520
Chicago, Ill., 60622, U.S.A.

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ
та всякі інші печива
випікає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
власниками якої є
Анна і Роман Вжесневські

THE FUTURE BAKERY

735 Queen St. West, Toronto 2-B, Ontario
Tel.: EM 8-4235

Праця і ощадність забезпечать

Вашу майбутність!

Пластуни і Пластунки,
учні свято-миколаївських шкіл,
складайте свої ощадності у

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКИЙ КРЕДИТОВІЙ СПІЛЦІ.

Спілка приміщується в будинку
Вашої школи і є відкрита від
год. 10 до 1 по п'ятницю.

4 Bellwoods Ave., Tel.: 366-4529
Toronto, Ont. M6J 2P4

“ПОСІБНИК ЗВ'ЯЗКОВОГО”

можна **набути**

- в Канаді: у Адміністрації
“Юнака”:

“Yunak” — Magazine,
2150 Bloor St. W.

Toronto, Ont. M6S 4V7 Canada

ЦІНА — \$9.00

**Друкерія
КИЇВ**

виконує
всякі
друкарські
роботи.

Друкуємо

- книжки
- часописи
- летючки
- афіші
- весільні запрошення
- фірмові друки

KIEV PRINTERS LTD. — Phone: 363-7839
860 Richmond St. West, Toronto 2-B, Ont.

Хто з Вас подорожує

- літаком • кораблем • поїздом • автобусом
- у Канаді чи поза Канадою
повинен купити подорожний квиток та одержати безплатно потрібні інформації і поради
в українському подорожному бюро

МАРКІЯНА КОГУТА

і
ІГОРЯ КУРИЛІВА

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ontario
Telephone: 535-2135 & 535-2136

POSTAGE PAID AT TORONTO, CANADA

If not delivered please return to:
YUNAK Magazine

2150 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6S 4V7, Canada
RETURN POSTAGE GUARANTEED

Ціна: \$1.00

СИНИЦЯ

СОЛОВЕЙ

ЛАСТІВКА

ПІДСНІЖНИК

БАРВИНОК

ФІЯЛКА

БДЖОЛА

“... виховання — це надавання думкам і почуванням якогось напрямку”, — каже Олександр Тисовський-Дрот. Пластова преса саме й сприяє виконанню цього завдання.

Читайте ж і СВОЄЧАСНО* передплачуйте свої журнали!

ГОТУЙСЬ — журнал новачок і новаків та дітей до 12 року життя;

ЮНАК — для пластового юнацтва й загалу української молоді;

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ — журнал дорослого членства Пласту, Пластприяту і загалу батьків, які цікавляться вихованням і громадськими справами.

● Присилайте передплати 3 ПОЧАТКОМ КОЖНОГО РОКУ (до 1 березня!), бо своєчасні передплати уможливають дешевшу пересилку журналів.

● Надсилайте дописи (хроніку, знімки, “молоде перо”, ілюстрації тощо), діліться своїми зауваженнями щодо змісту і вигляду журналів, втримуйте зв'язок з редакціями. Ставайте співучасниками пластового самовиховання.

БОРСУК

ЇЖАК

КАЖАН

БОБЕР

САЙГАК

ЛИС

РИСЬ

ЗАЄЦЬ

ВЕДМІДЬ

ВОВК

КОБРА

ОРЕЛ

СОКІЛ

ГОТУР

ОЛЕНЬ